

LUNDS
UNIVERSITET

Språk- och litteraturcentrum
SVEK11, höstterminen 2016

KANDIDATUPPSATS
Handledare: Anna W Gustafsson

NATO-debatten ur ett språkligt perspektiv

Text- och nyckelordsanalys av debattartiklar för och mot Nato.

Tony Linfjärd

Sammandrag

Den svenska Natodebatten kommer och går och har gjort så under lång tid. Att debattörerna för och mot Nato har skilda åsikter i sakfrågan vet vi redan. Men på vilket sätt skiljer de sig vad gäller ordval när denna fråga debatteras? Hur yttrar sig den intertextuella kontexten? Och hur ser processerna, modaliteten och de textuella ramarna ut i debattörernas texter?

Ett försök att besvara ovanstående frågor har i den här undersökningen gjorts med hjälp av en kvantitativ nyckelordsanalys, där ordvalet hos dem som är för och dem som är mot Nato jämförs, samt en kvalitativ textanalys av sex debattartiklar. Undersökningsmaterialet har bestått av trettiosex tidningsdebattartiklar från fyra av Sveriges största dagstidningar. Några av resultaten undersökningen har lett fram till är att Natoförespråkarna tenderar att använda orden *försvar*, *hot*, *krig* och *angrepp* oftare än Natomotståndarna, medan de sistnämnda oftare nämner *avspänning*, *kärnvapen*, *konsekvens* och *diplomati* i sina debattartiklar. Dessutom föredrar Natoförespråkarna att kalla Natoalliansen *försvarsalliansen*, medan Natomotståndarna föredrar att kalla den *kärnvapenalliansen*.

Vad gäller den intertextuella kontexten verkar debattartiklar som baseras på en utredning mer tillförlitliga oavsett om skribenten argumenterar för eller mot Nato. Och undersökningen av modaliteten har visat att Natodebatten till stor del handlar om vad som *bör*, *ska* eller *måste* göras.

NYCKELORD: nato, nyckelordsanalys, textanalys

Innehållsförteckning

SAMMANDRAG	2
1 INLEDNING OCH SYFTE	4
2 BAKGRUND OCH TEORI	6
2.1 NATO.....	6
2.2 NATODEBATTEN I SVERIGE.....	6
2.3 TEORI.....	7
3 MATERIAL OCH METOD	8
3.1 MATERIAL.....	8
3.2 METOD FÖR DEN KVANTITATIVA ANALYSEN.....	9
3.3 METOD FÖR DEN KVALITATIVA ANALYSEN.....	11
4 KVANTITATIV ANALYS	13
4.1 KORPUSANALYS.....	13
4.2 DISKUSSION AV RESULTAT FÖR KVANTITATIV ANALYS.....	18
5 KVALITATIV ANALYS	21
5.1 KONTEXT OCH GENRE.....	21
5.2 TEXTANALYS AV 6 DEBATTARTIKLAR.....	22
5.2.1 Text 1-PRO av Allan Widman (2015-06-05).....	23
5.2.2 Text 2-PRO av Gunnar Hökmark (2016-04-29).....	25
5.2.3 Text 3-PRO av Karin Enström och Hans Wallmark (2016-09-09).....	28
5.2.4 Text 4-CON av Stig Henriksson (2015-06-05).....	31
5.2.5 Text 5-CON av Anders Österberg (2015-11-30).....	34
5.2.6 Text 6-CON av Stina Oscarson och Pierre Schori (2016-01-27).....	36
5.3 DISKUSSION AV KVALITATIV ANALYS.....	40
6 SAMMANFATTNING	44
KÄLLFÖRTECKNING	48
UNDERSÖKNINGSMATERIAL (DEBATTARTIKLAR)	49
UNDERSÖKNINGSMATERIAL (KORPUS)	50
BILAGOR	53

1 Inledning och syfte

Sommaren 2015 lyssnade jag till föredraget *Östersjön – fredens hav?* hållet av den pensionerade översten Bo Pellnäs, som bl.a. var chef för FN:s observatörsstyrka på Balkan 1992–1993. Enligt honom har Östersjöområdet under de senaste åren blivit alltmer instabilt på grund av utvecklingen i Ryssland, vars styrelseskick mer liknades vid en kriminell organisation än en demokratisk stat. Samtidigt har Sverige under de senaste tjugo åren nästan halverat försvarskostnaderna från 2,0 % av BNP till nuvarande 1,1 % (Försvarsmakten 2016). Dessa nedskärningar har, enligt föredragshållaren, lett till ett otillräckligt svenskt försvar vid ett eventuellt angrepp från främmande makt. På frågan om Sverige bör gå med i Nato svarade Pellnäs att han numera är för ett Natomedlemskap eftersom Sverige inte längre har ett tillräckligt försvar.

Dagen efter lyssnade jag till ett annat föredrag *Fredsåret 2014 som aldrig blev av. Om grusade förhoppningar, och varför...?* hållet av f.d. ärkebiskop K.G. Hammar. Enligt honom hjälper det inte hur mycket pengar som satsas på det militära försvaret då det ändå inte kommer att vara tillräckligt mot en supermakt som Ryssland. Resurserna borde i stället satsas på ett starkt civilförsvar. En upprustning av det svenska försvaret skulle, enligt föredragshållaren, också leda till att Sverige måste exportera ännu fler vapen och annan militärteknisk utrustning till andra länder, vilket i sin tur bidrar till mer krig i världen – krig som leder till ännu större flyktingströmmar. Hammar är motståndare både till militär upprustning och till ett svenskt Natomedlemskap.

Under 2015 pågick också en debatt i svensk media om det s.k. *Värdlandsavtalet*¹ som slöts mellan Sverige och Nato den 4 september 2014. I samband med denna debatt väcktes återigen frågan om ett svenskt medlemskap i Nato till liv.

Efter att ha hört de båda föredragshållarna och läst debattartiklar om Nato blev jag intresserad av att undersöka Natodebatten ur ett språkligt perspektiv – i synnerhet ordvalet hos dem som är för respektive mot Nato. För att kunna undersöka detta ordval kommer jag

---

¹ För mer information om *Värdlandsavtalet* se <http://www.regeringen.se/rattsdokument/proposition/2016/03/prop.-201516152/>

att ta hjälp av en kvantitativ metod som genererar nyckelord från de båda sidornas debattartiklar. De nyckelord jag ska koncentrera mig på är substantiven eftersom de är de mest innehållsrika orden.

Att endast göra en kvantitativ analys med nyckelord tagna ur sitt sammanhang kan bli fragmentariskt och därför görs också en kompletterande koncis kvalitativ analys av sex utvalda debattartiklar för att bl.a. undersöka nyckelorden i sitt sammanhang. I den kvalitativa analysen undersöks även processer, modalitet, språkhandlingar och textuella ramar. Med hjälp av den kvalitativa metoden kan jag också undersöka de övriga innehållsorden, dvs. adjektiven och verben, som fordrar ett syntaktiskt sammanhang för att bli meningsfulla.

Syftet med undersökningen är att i första hand få en uppfattning om ordvalet hos dem som är för och dem som är mot Nato, men också att genom de båda analyserna få en djupare insikt om den svenska Natodebatten i sin helhet.

Efter en kort inledning om Nato och den svenska Natodebatten går jag igenom teorierna som ligger till grund för uppsatsen. Därefter beskrivs undersökningsmaterialet och de metoder jag använder mig av. I kapitel fyra följer den kvantitativa korpusanalysen och i kapitel fem den kvalitativa textanalysen. Jag avslutar uppsatsen med en sammanfattande diskussion.

2 Bakgrund och teori

I det här kapitlet, som består av tre delkapitel, beskrivs Nato och den svenska Natodebatten samt de språkvetenskapliga teorier som ligger till grund för uppsatsen.

2.1 Nato

Nordatlantiska fördragsorganisationen (NATO 2016) är ett försvarssamarbete som fastställdes den 4 april 1949. Ursprungsländerna var Belgien, Danmark, Frankrike, Island, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal och Storbritannien i Europa, samt USA och Kanada i Nordamerika. I dag ingår totalt 28 medlemsstater i Natoalliansen. Av EU:s 28 medlemsstater är Cypern, Finland, Irland, Malta, Sverige och Österrike inte medlemmar i Nato.

Ett viktigt fundament i Natofördraget är *Artikel 5* som innebär att ett angrepp på ett medlemsland ska ses som ett angrepp på hela Nato. Medlemsorganisationen förfogar inte själv över några vapen utan tar hjälp av medlemslänternas försvarsresurser.

Tre länder inom Nato besitter kärnvapen: Frankrike, Storbritannien och USA. Fem länder i Natoalliansen (förutom kärnvapenländerna) har avtal om att förvara kärnvapenbaser med kärnvapen på sina respektive territorier. De är Belgien, Italien, Nederländerna, Turkiet och Tyskland (Winnerstig 1997, Gudmundsson 2000, NATO 2016).

2.2 Natodebatten i Sverige

En majoritet av den svenska befolkningen är negativt inställd till ett svenskt Natomedlemskap. Sverige har dock samarbetat med Nato sedan 1950-talet. Före 1994 var samarbetet mer eller mindre hemligt medan det efter 1994 blev officiellt genom avtalet *Partnerskap för fred (Pfp)* (Arvidsson 2014, s. 133–136, Winnerstig 1997, 22–26, Rydén 2015). På förslaget om Sverige bör söka medlemskap i Nato svarade svenska befolkningen enligt följande tabell från SOM-institutet (Bjereld & Ydén 2015).

Tabell 1. Svenska folkets inställning till Nato-medlemskap 1994–2014 (procent)

År	Bra förslag	Varken eller	Dåligt förslag	Summa procent	Antal svarande	Opinionsbalans
1994	15	37	48	100	1607	-33
1995	17	37	46	100	1687	-29
1996	21	34	45	100	1609	-24
1997	24	38	38	100	1589	-14
1998	22	35	43	100	1636	-21
1999	19	34	47	100	1537	-28
2000	24	31	45	100	1565	-21
2001	22	29	49	100	1596	-27
2002	23	36	41	100	1631	-18
2003	22	34	44	100	1681	-22
2004	20	33	47	100	1664	-27
2005	22	32	46	100	1612	-24
2006	22	32	46	100	1522	-24
2007	19	37	44	100	1562	-25
2008	24	35	41	100	1522	-17
2009	22	36	42	100	1503	-20
2010	18	35	47	100	1539	-29
2011	19	37	44	100	1460	-25
2012	17	38	45	100	1445	-28
2013	29	37	34	100	1557	-5
2014	31	32	37	100	1634	-6

Den stora ökningen 2012–2013 bland dem som tycker att Sverige bör gå med i Nato, beror sannolikt på dåvarande Överbefälhavare Sverker Göransons uttalande i en intervju i *Svenska Dagbladet* nyårsafton 2012. Han konstaterade att Sverige på egen hand bara kan försvara sig i ungefär en vecka (Arvidsson 2014 s. 134).

2.3 Teori

Den här uppsatsen utgår till största delen från teorier som presenteras i Norman Faircloughs kritiska diskursanalys med dess tredimensionella modell (Fairclough 1992) och M.A.K. Hallidays *systemisk-funktionella grammatik* (Halliday & Matthiessen 2004). Den sistnämnda benämns oftast *funktionell grammatik* på svenska (Holmberg & Karlsson 2013, s. 10).

I Faircloughs modell består varje diskurs av tre dimensioner, den s.k. boxmodellen. Modellen kan liknas vid tre rektanglar där den andra rektangeln omsluter den första och den tredje den andra, likt ryska dockor. Den första dimensionen, dvs. den innersta rektangeln, är diskursen som text i sin vida bemärkelse, alltså tal, skrift, bild etc. Den andra dimensionen, dvs. den andra rektangeln, är den diskursiva praktiken som berör produktion, förmedling och konsumtion av texterna i diskursen. De här texterna, eller snarare diskursen

som helhet, fungerar i ett socialt sammanhang, dvs. i en social praktik, vilken är den tredje dimensionen och sålunda den yttre rektangeln (Fairclough 1995 s. 62–73).

Med den här uppsatsen som exempel kan man säga att den sociala praktiken är Sveriges styrning som inbegriper flera diskurser, där det i det här fallet handlar om den säkerhetspolitiska diskursen. Man skulle också kunna säga att Natodebatten ingår i en subdiskurs av den säkerhetspolitiska och kalla den för *Natodiskursen*. I den diskursiva praktiken där den förra ingår produceras, förmedlas och konsumeras texter såsom utredningar, debattartiklar, tv-debatter, böcker etc. Det är alltså debattartiklarna från den ovan nämnda diskursen som undersöks i den här uppsatsen. Dessa debattartiklar är i sin tur en genre bland andra genrer i diskursen, t.ex. utredningar och promemorior. I *tabell 2* visas var i Faircloughs modell den här undersökningens kvantitativa analys hör hemma. Det är alltså kolumnen längst till höger som är undersökningsobjektet.

Tabell 2. Boxmodellen och den här undersökningen

SOCIAL PRAKTIK >>>	DISKURSPRAKTIK >>>	TEXT (GENRE) >>>	INNEHÅLLSORD
Säkerhetspolitiska diskursen	Nyhetstidningar	Debattartiklar	Substantiv

För analysen i kapitel 4 har jag utgått från metoderna i uppsatsen *Gröna ord. En begreppsanalys av två partiprogram* (Seiler Brylla & Gustafsson 2012) och för analysen i kapitel 5 används textanalysmodellen i *Vägar genom texten – Handbok i brukstextanalys* (Hellspång & Ledin 1997). Den sistnämnda boken bygger sin modell på de ovan nämnda teorierna. De här utgångspunkterna beskrivs utförligare i nästa kapitel.

3 Material och metod

I det här kapitlet behandlas i tre delkapitel undersökningsmaterialet samt de två metoderna för den kvantitativa och den kvalitativa analysen.

3.1 Material

Undersökningsmaterialet utgörs av debattartiklar från fyra av Sveriges största dagstidningar: *SvD* (*Svenska Dagbladet*), *DN* (*Dagens Nyheter*), *Aftonbladet* och

Expressen. Artiklarna publicerades 2015-02-11–2016-09-19 och den här tidsperioden sammanfaller ganska väl med debatten om Världensavtalet som även väckte liv i Natodebatten.

Avgränsningen har gjorts så att debattartiklar som endast berör Världensavtalet inte har tagits med i undersökningen. Materialet utgörs av 36 debattartiklar där de flesta är undertecknade av politiker eller ämbetsmän både inom och utom försvaret. Undersökningsmaterialet tjänar två syften: dels som korpus (textsamling) för den kvantitativa analysen, dels som urvalsunderlag för de sex debattartiklarna i den kvalitativa analysen.

Då den ena sidans debattartiklar var överrepresenterade för den aktuella perioden har artiklar tagits bort tills ungefär samma mängd ord för respektive sida har uppnåtts. Den totala korpusen om 29 342 ord är uppdelad i en "för-Nato-korpus" och en "mot-Nato-korpus" som innehåller 14 633 respektive 14 709 ord. De här delkorpusarna kommer i fortsättningen att benämnas PRO och CON, alltså för och mot Nato.

Urvalskriterierna för de sex debattartiklarna är att minst en av skribenterna (om de är flera) ska sitta eller ha suttit i Riksdagen och att artikeln inte ska vara en replik. Anledningen till det sistnämnda är att skribenten i en replik kan vara påverkad av motdebattörens text, och därför genom ackommodering tillfälligt ändrar sitt ordval, vilket kan leda till missvisande resultat i undersökningen. I de två nästkommande delkapitlen beskrivs metoderna för både den kvantitativa och kvalitativa analysen.

3.2 Metod för den kvantitativa analysen

Med hjälp av konkordansprogrammet AntConc² (Anthony 2005) görs en kvantitativ korpusanalys av PRO och CON-artiklarna. Syftet med analysen är att undersöka om debattörerna för och mot Nato tenderar att använda vissa ord framför andra i jämförelse med varandra. Här kommer jag att avgränsa mig till substantiv då de för det mesta beskriver en statisk egenskap till skillnad från de andra innehållsorden såsom adjektiv och

---

² AntConc är ett konkordansprogram som kan laddas ned gratis på <http://www.laurenceanthony.net/software.html>. Se även Anthony (2005).

verb (Teleman et al 1999, 2:16–17). De två sistnämnda ordklasserna kommer dock att beaktas i den kvalitativa analysen.

Med ett konkordansprogram kan man i en korpus bl.a. ta fram *nyckelord*, deras relativa *nyckelvärde* (*keyness*) och *frekvens* i absoluta tal. Nyckelorden är särskilt intressanta då konkordansprogrammet jämför med en referenskorpus och väljer ut de ord som är överrepresenterade i målkorpusen. Man kan säga att nyckelordslistan visar de särskiljande orden i jämförelse med en annan korpus.

Det fungerar, något förenklat, så att programmet jämför alla ord i de båda korpusarna (referens- och målkorpus) och sorterar bort de ord som är lika (eller nästan lika) frekventa i de båda korpusarna. Högst rankade av de kvarvarande orden blir de som har störst frekvensskillnad i jämförelse med referenskorpusen. Som referenskorpus till PRO används CON och vice versa. Här hade idealet varit att också ha en aktuell allmän korpus med svenska tidningstexter att jämföra med, men en sådan finns tyvärr inte tillgänglig i nuläget.

Algoritmen i programmet är *log-likelihood*, vilken också tar hänsyn till små avvikelser. Hur den fungerar rent matematiskt är inte relevant här. Däremot är nyckelvärdena som motsvarar de olika statistiska signifikansnivåerna bra att känna till. Ett nyckelvärde på 3,84 motsvarar signifikansnivån 5 %, 6,63 motsvarar 1 % och 10,83 motsvarar 0,1 %. Ju lägre signifikansnivå (och högre nyckelvärde) desto starkare stöd för att just det ordet är ett nyckelord.

För att ordmängden inte ska bli ohanterlig kommer undersökningen att begränsas till substantiv som har ett nyckelvärde på 10,00 eller högre, dvs. där signifikansnivån är 0,1 %. I vissa etablerade språkvetenskapliga undersökningar anses en signifikansnivå på 1 % ge ett fullt acceptabelt resultat (Westman 1974, s 18–19, Svensson 1993, s. 49) och det finns även erkända undersökningar där signifikansnivån är 5 % (Einarsson 1978, s. 24, 45).

Vid sökandet efter nyckelord har en s.k. ”stoppordlista” använts. Stoppordlistan innehåller frekventa ord, såsom formord, pronomen etc., som är irrelevanta i sökandet efter substantiv och därför utesluts. I *bilaga 4* återfinns denna stoppordlista.

Nu är det inte så enkelt att ett program automatiskt kan ta fram ett relevant nyckelord för en undersökning. Man kan få ett högt värde på ett i sammanhanget irrelevant ord. Bedömningen av resultatet måste slutligen göras manuellt och därför kan en viss grad av

subjektivitet inte uteslutas. Urvalet görs dock utifrån de framräknade orden i nyckelordslistan och inga andra ord, vilket är viktigt att påpeka.

De två nyckelordslistorna för PRO respektive CON tillsammans med varsin frekvensordlista för de båda delkorpusarna utgör basen för den kvantitativa korpusanalysen. Nu följer en genomgång av metoden för den kvalitativa analysen.

3.3 Metod för den kvalitativa analysen

För den kvalitativa analysen används Hellspong & Ledins textanalysmetod som presenteras i *Vägar genom texten – handbok för brukstextanalys* (1997). Metoden har, som nämndes i teoridelen, sina rötter både i Faircloughs kritiska diskursanalys och Hallidays funktionella grammatik och belyser tre sidor av texten: *kontexten, strukturen och stilen*. Det är kontexten och strukturen som ägnas uppmärksamhet i den kvalitativa analysen.

Strukturen delas i sin tur upp i tre delar som belyser olika perspektiv av texten. Den första är den *textuella strukturen* som tar fasta på textens form. Den här delen ägnas ingen större uppmärksamhet i den kvalitativa analysen.

Den andra är den *ideationella strukturen*, alltså innehållet, där man bl.a. undersöker teman, propositioner, processer och modaliteten. Här kommer jag att abstrahera fram en makroproposition för varje text samt undersöka de olika processerna i texten. De är följande: *tillstånd, handling, händelse* och *mental* med en eller flera *deltagare*. Till dessa fyra processer läggs även en femte *verbal process*, som är en kombination av de ovan nämnda processerna *handling* och *mental* (Holmberg & Karlsson 2013, s. 94).

Det finita verbet anger processen såvida det inte handlar om flera verb. Då anges processen av huvud verbet. Till exempel är *Erik existerar* ett tillstånd med en deltagare, *Erik har kört bil* en handling med två deltagare, *Erik ramlar* en händelse med en deltagare och *Erik har funderat på någonting* en mental process med två deltagare. Förmedlas en utsaga handlar det om en verbal process såsom *Erik säger att vi inte ska köra bil*.

Förutom processerna undersöks också *modaliteten*, dvs. om texten uttrycker en faktisk eller icke-faktisk händelse, eller om språkhandlingen uttrycks säkert, sannolikt eller förmanande. Modaliteten graderas i *låg, medelhög* eller *hög grad* och handlar det om sannolikhet betyder graderingarna att något är *tänkbart, troligt* eller *säkert*. För

förpliktelser eller förmaningar blir det i stället *möjligt*, *rekommenderat* eller *nödväntigt* (Holmberg & Karlsson 2013, s. 60–70). Det är endast det finita verbet, till skillnad från processerna, som anger modaliteten. Här följer tre exempel med låg, medelhög och hög grad av förpliktelse.

- (3.1) Vi *kan* göra detta i EU för att främja förbättrade relationer mellan EU och Ryssland.
- (3.2) Ett svenskt medlemskap *bör* undvikas främst av säkerhetspolitiska skäl ...
- (3.3) Sverige *måste* bedriva en effektiv avskräckningspolitik, tillsammans med EU- och Nato-länderna ...

Ovanstående exempel visar alltså tre olika gradskillnader av förpliktelse.

Den tredje och sista delen i textanalysmetoden är den *interpersonella strukturen* där man studerar hur en text närmar sig läsaren och vilka ramar, dvs. inre miljöer, som konstrueras i texten. Här kommer i första hand språkhandlingar såsom påståenden, frågor eller uppmaningar men också attityder och textuella ramar att undersökas.

Retoriska stilfigurer, där sådana finns, kommer också att belysas, t.ex. *hopningar*, *ordlekar* (textuella), *metaforer* (ideationella), *litoteser* (interpersonella) m.fl. Vad gäller metaforer kommer termerna *sakled* och *bildled* att användas, vilka bäst beskrivs med ett exempel från en av texterna.

- (3.4) Detta skulle avsevärt höja *tröskeln* för ett angrepp mot Sverige.

I exemplet jämförs Sveriges försvarsförmåga, dvs. sakledet, med en *tröskel* i en dörröppning som då är bildledet. Sverige är alltså ett hus där tröskeln i dörröppningen kan höjas för att försvåra för objudna gäster att ta sig in.

Då huvudsyftet med undersökningen är skillnaden i ordval mellan PRO och CON, där den kvalitativa analysen är kompletterande, är textanalysen begränsad till ovan nämnda moment. Detta avslutar kapitlet material och metoder och nu följer analyserna.

4 Kvantitativ analys

I följande två delkapitel presenteras först en kvantitativ korpusanalys av undersökningsmaterialet och därefter en diskussion av resultat för densamma.

4.1 Korpusanalys

Den här kvantitativa analysen inleds med två ordmoln³ som ger en enkel övergripande bild av de dominerande orden i delkorpusarna. Ju större ord i molnet desto mer frekvent i korpusen. Då de kraftigt överrepresenterade orden *Sverige* och *Nato* är självklara och heller inte så intressanta för undersökningen har de tagits bort.

Figur 1. Ordmoln för PRO-korpus

Figur 2. Ordmoln för CON-korpus

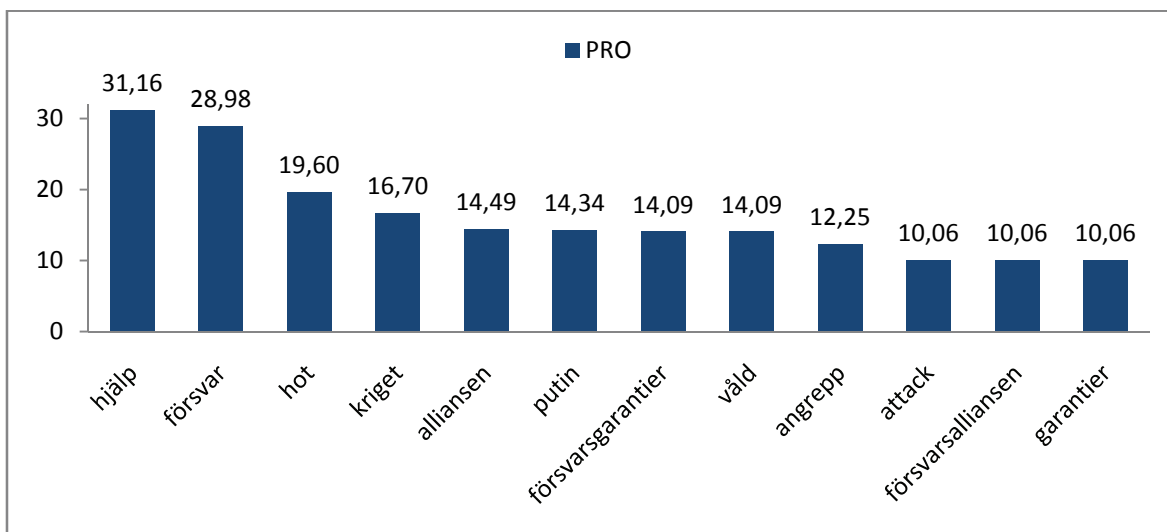
³ Wordle är ett gratisprogram för att skapa visuella ordmoln och finns att ladda ned på www.wordle.net

Som man kan se är orden *säkerhet* och *säkerhetspolitiska* bland de mest framträdande orden i båda molnen. Det ter sig rätt naturligt eftersom debattartiklarna är en del av den säkerhetspolitiska diskursen. Andra framträdande ord i båda molnen är *ska*, *måste* och *bör*. I PRO framträder också *ryska* medan *Finland* framträder i CON. Det finns även andra framträdande ord men mer om dessa senare i undersökningen.

I figur 3 förevisas 12 substantiv från delkorpusen PRO med ett nyckelvärde över 10,00. Nyckelvärdet motsvarar signifikansnivån 0,01 %, vilket är väl tilltaget för statistisk signifikans som nämndes tidigare i metodavsnittet. Ett nyckelvärde har ingen direkt relation till den absoluta frekvensen av ett ord i en korpus. Det visar i stället den statistiska sannolikheten att ett ord i en specifik korpus är mer frekvent i jämförelse med samma ord i en referenskorpus.

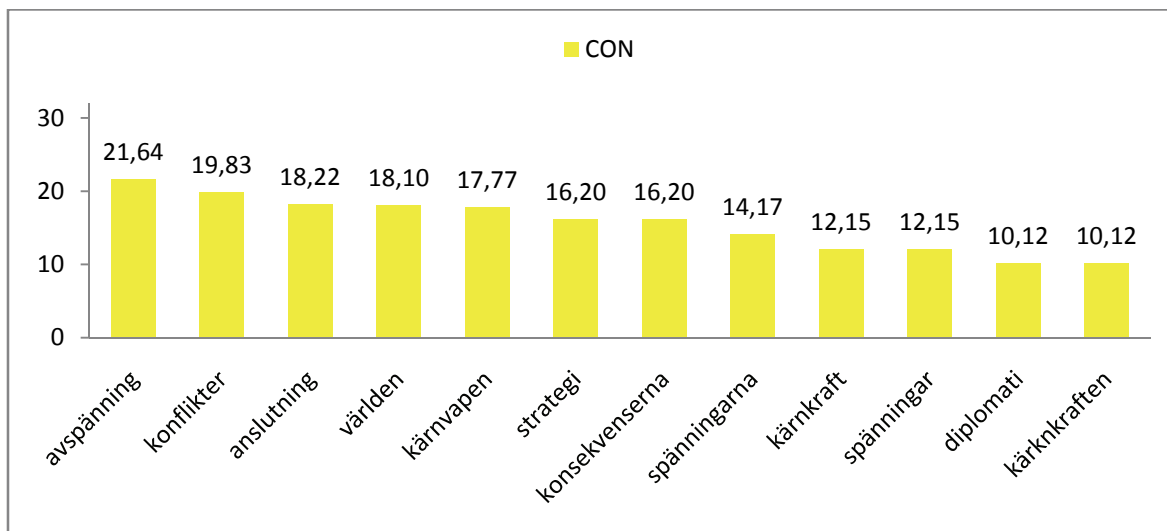
PRO-korpusen innehåller 34 substantiv med ett nyckelvärde över 10,00 och 12 av dem är alltså representerade i nedanstående figur. De övriga substantiven är inte medtagna av två skäl. För det första är inte egennamn på länder medtagna då de räknas för sig och ingår i en annan figur längre ner. För det andra har i det här sammanhanget neutrala och allmänna substantiv som *medlemmar*, *närområdet*, *del* etc. tagits bort då de inte är intressanta för undersökningen.

Figur 3. Substantiv med nyckelvärde över 10,00 från PRO-korpus

I figur 4 visas 12 ord från CON-korpusen. I bilaga 3 finns två tabeller (PRO och CON) som innehåller alla ord med ett nyckelvärde över 10,00.

Figur 4. Substantiv med nyckelvärde över 10,00 från CON-korpus

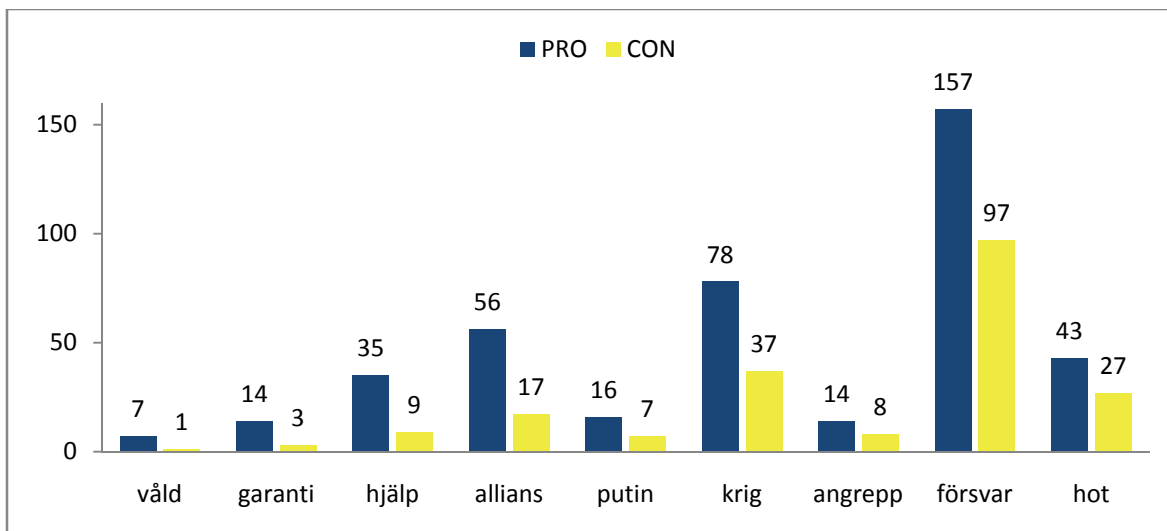

I figur 5 nedan förevisas substantiven i absoluta tal. Här har jag utgått från nyckelordets lemma utan sammansättningar, t.ex. *krig* i stället för *kriget*. Det här sökordet har därefter trunkerats så att alla ordformer, såsom avledningar, sammansättningar etc., av sökordet räknas med, t.ex. *krig*, *kriget*, *världskrigen*. Detta absoluta tal jämförs med en likadan sökning i den andra delkorpusen. Sammansättningarna *försvarsalliansen* och *försvarsgarantier* i figur 3 tas inte med eftersom de räknas till *försvar* respektive *garanti*.

Syftet med nedanstående figur är att undersöka hur mycket det aktuella nyckelordet med alla dess former används i en korpus i absoluta tal. I kombination bidrar dessa två framtagningmetoder (nyckelvärde och absoluta tal), tillsammans med en manuell genomgång av varje sökresultat, till en mer omfattande bild av hur ett lemma (eller snarare lexem) används i diskursen, vilket ligger i linje med undersökningens syfte. De här två metoderna går delvis runt problemet att konkordansprogrammet AntConc inte kan ta fram nyckelord på lemma- och lexemnivå.

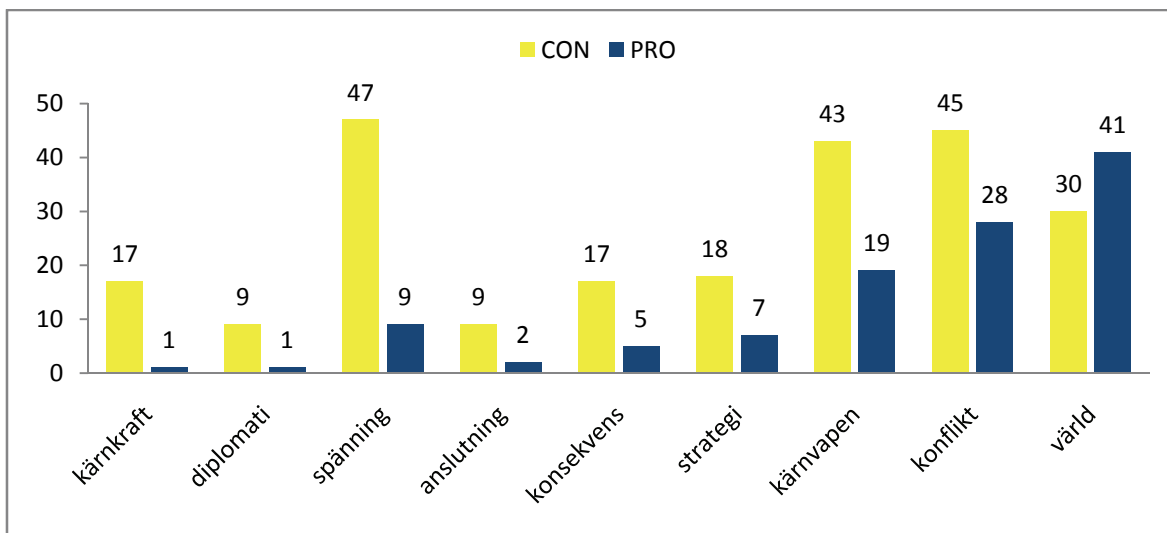
PRO-orden i figur 5 är sorterade efter största skillnad, dvs. ordet *våld* till vänster är sju gånger vanligare i PRO-korpusen än i CON och ordet *hot* till höger bara 1,59 gånger. Orden i figuren är de trunkerade sökorden som användes men i det absoluta talet ingår alla ordvarianter och sammansättningar för respektive sökord.

Figur 5. Ord med sina ordvarianter i absoluta tal från PRO i jämförelse med CON

Figur 6 visar de trunkerade orden från CON-korpusen som i sin tur jämförs med PRO-korpusen, precis som i ovanstående *figur 5*. Figuren har dock en annan skala på y-axeln eftersom det högsta antalet förekomster är lägre här än i *figur 5*. Observera att nyckelordet avspänning från *figur 4* är medräknat i spänning.

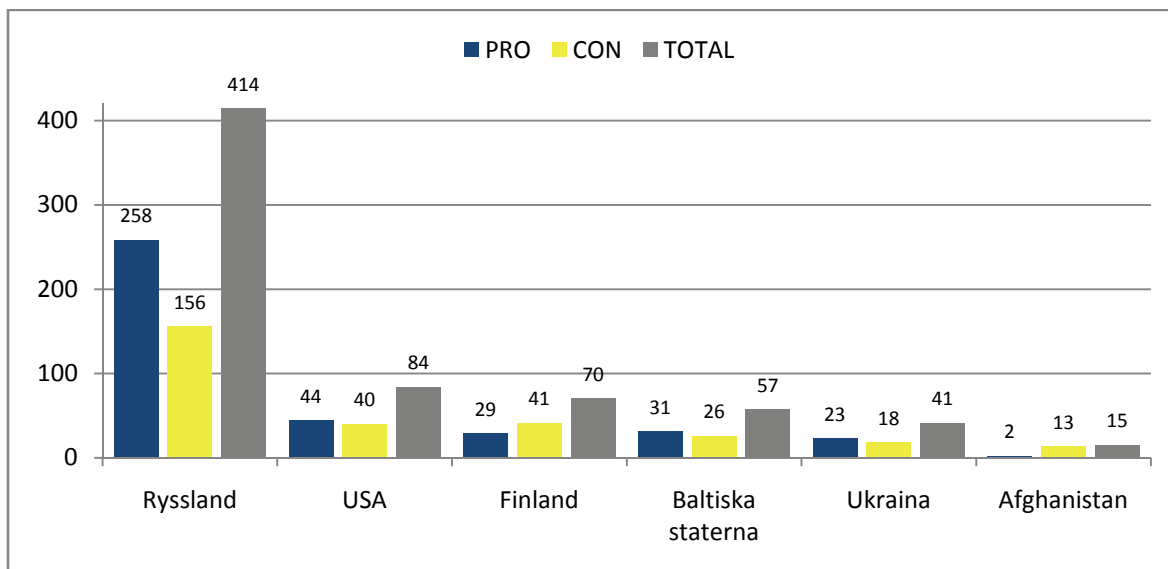
Figur 6. Ord med sina ordvarianter i absoluta tal från CON i jämförelse med PRO

Figur 7 visar dels hur mycket debattörerna för de två ståndpunkterna refererar till olika länder, dels det totala antalet referenser för varje land. Det är ledfamiljerna för varje referent och inte själva grafordet som räknas. För t.ex. *Ryssland* har ord som *ryskt*, *ryska*, *Sovjetunionen* etc. räknats med.

Figur 7. PRO och CON referenser till olika länder

Den här figuren avslutar den kvantitativa analysen och nu följer diskussion av resultat för densamma.

4.2 Diskussion av resultat för kvantitativ analys

Ordmolnen i *figur 1* och *2* visar att *säkerhetspolitiska* och *säkerhet* framträder förhållandevis tydligt. De orden ingår bland de femton mest frekventa i båda gruppernas ordlistor. Av ordförklaringarna för dessa ord i *Svensk ordbok* (SO 2009) kan man sammanfatta att den *säkerhetspolitiska diskursen* i sin denotativa betydelse är diskussionen om hur Sverige på bästa sätt ska befinna sig i ett tillstånd som inte innebär fara. Och Natodiskursen där Natodebatten ingår är, som nämnts tidigare, en subdiskurs av denna övergripande diskurs.

Ett annat förhållandevis framträdande ord i molnen är *ska*. Tillsammans med *bör* och *måste*, som också är frekventa hos båda sidor, speglar de olika grader av förpliktelse, sannolikhet eller villighet hos debattörerna, t.ex. *försvarsförmågan ska stärkas; ett svenskt medlemskap bör undvikas; regeringen måste nu ta ansvar* (Holmberg & Karlsson 2013, s. 67). Innehållet i den säkerhetspolitiska diskursen handlar alltså till stor del om vad som bör, ska och måste göras, vilket också kommer att synas i den kvalitativa analysen senare.

Vad gäller orden för PRO-korpusen kommer jag att behandla *figurerna 3* och *5* gemensamt då de båda beräkningsgrunderna tillsammans ger ett bredare underlag för orden. Detsamma gäller även för CON-korpusen, alltså *figurerna 4* och *6*.

Av de fem graforden med högst nyckelvärde återfinns tre bland de ordvarianter som skiljer sig mest åt i jämförelse med CON-korpusen. Man kan alltså säga att *hjälp*, *Putin* och olika varianter av ordet *krig* används mest frekvent av PRO-debattörerna. De två andra orden med höga nyckelvärden, *försvar* och *hot*, används 1,65 respektive 1,59 gånger mer av PRO-debattörerna. Ordet *hjälp* kan verka lite udda i det här sammanhanget men får sin förklaring om man beaktar följande exempel.

- (4.1) Men eftersom vi inte vill vara medlemmar i Nato, kan vi inte vara säkra på att *hjälp* kommer i rätt tid eller i rätt form.

Det är alltså i den här typen av sammanhang, där det handlar om den hjälp Sverige skulle få genom ett Natomedlemskap, man finner ordet *hjälp*. Ett annat ord som är mer frekvent i absoluta tal hos PRO-debattörerna är Rysslands premiärminister *Putin* som nämns 2,29 gånger mer hos dem än hos CON-debattörerna.

Studerar man *figur 7*, som visar vilka länder de olika sidorna refererar till, ser man att PRO nämner Ryssland 1,65 gånger mer än CON. Med hjälp av orden i *figur 3, 5 och 7* ser man att PRO-debattörerna talar mer om *Putin*, samt *hot* och möjligt *angrepp* från *Ryssland* som kan leda till *krig*, än vad CON-debattörerna gör. Dessa ord ger en möjlig förklaring till PRO-debattörernas argument för ett starkt försvar och ett svenskt Natomedlemskap som kan ge *hjälp* vid en eventuell *attack* från främmande makt (Ryssland).

Vad gäller nyckelorden för CON-gruppen ser man i *figur 4 och 6* en annan typ av ord än hos PRO-gruppen. Det högsta nyckelvärde på 21,64 har ordet *avspänning*. I *figur 6* ser man att ordet *spänning* (där även *avspänning* ingår) är störst i absoluta tal och nämns 5,22 gånger mer bland CON-debattörerna jämfört med PRO-debattörerna. Av det absoluta talet 47 för *spänning* står grafordet *avspänning* för 16 av förekomsterna, dvs. nästan en tredjedel.

Ett annat ord i *figur 4* med högt nyckelvärde är *kärnvapen* på 17,77. Det finns tre ord i figuren som har med kärnteknologi att göra. I *figur 6* ser man att ordet *kärnkraft* med dess varianter nämns 17 gånger mer hos CON jämfört med PRO, och att ord med kärnvapen nämns 2,26 gånger mer. Här skulle man kunna tro att CON-debattörerna är för kärnvapen och kärnkraft men det är snarare tvärtom som följande exempel visar.

(4.2) *Kärnvapen* är en bärande del av Natos doktrin. Ett medlemskap i *kärnvapenalliansen* Nato (Natos egen definition) skulle kraftigt minska vår möjlighet att verka för en aktiv *anti-kärnvapenpolitik*.

Det är som motargument till ett svenskt Natomedlemskap ordet *kärnvapen* med dess ordvarianter används i kontexten. Ytterligare ett ord som har högt nyckelvärde i *figur 4* är *konsekvenser* på 16,20. Tillsammans med sina ordformer nämns det 3,4 gånger mer hos CON-debattörerna än hos PRO-debattörerna. Om man tar de här orden tillsammans med *diplomati*, som nämns 9 gånger mer hos CON, talar CON-debattörerna mer om diplomati, avspänning och motståndet mot kärnvapen samt konsekvenserna av ett svenskt Natomedlemskap än PRO-debattörerna.

Går man tillbaka till *figur 3 och 5* (PRO) finner man orden *alliansen* med det femte högsta nyckelvärde och *allians* som nämns 3,29 gånger mer hos PRO-debattörerna. Av 69

förekomster i konkordansprogrammet är det 57 som refererar till Natoalliansen. De här orden används dock flitigt hos båda sidorna för ordformuleringar, ordlekar och sammansättningar som följande två exempel visar.

- (4.3) Vi måste därför stärka Sveriges försvarsförmåga, dels genom att stärka det egna försvaret, dels genom att söka medlemskap i *försvarsalliansen* Nato.
- (4.4) Debattinlägget kommer i en tid då Sverige har handlingsfrihet att verka för diplomati och avspänning i stället för att med ett medlemskap i en *militärallians* öka spänningen i vårt närområde.

Som man kan se i ovanstående två exempel, men också i exempel (4.2), brukas ordet produktivt för att spegla respektive sidors syn på Natoalliansen. För PRO är Nato en *försvarsallians* medan CON snarare ser organisationen som en *militärallians* eller *kärnvapenallians*.

I *Figur 7*, som visar de mest refererade länderna i materialet, förekommer Ryssland nästan fem gånger så ofta som tvåan USA. Vad gäller Ryssland refererar PRO-debattörerna till landet 1,65 gånger mer än CON-debattörerna. För USA är det i princip jämnt mellan de båda grupperna. För de övriga länderna är hänvisningarna till Finland och Afghanistan intressanta, där den tidigare nämns 1,41 och den senare 6,5 gånger oftare bland CON-debattörerna.

Figur 7 visar alltså tydligt att Ryssland har huvudrollen i den svenska Natodebatten hos båda grupperna – men mest hos PRO-debattörerna. Att Finland nämns fler gånger hos CON-debattörerna kan bero på att många av dem argumenterar för ett svensk-finländskt samarbete i stället för ett Natomedlemskap. Både *Finland* och *Ryssland* syns på sätt och vis redan i ordmolnen där *ryska* är framträdande i PRO-molnet och *Finland* i CON-molnet. Vad beträffar Afghanistan är det svenska Natosamarbetet i det landet ett viktigt motargument för CON-debattörerna, vilket kanske förklarar den markanta skillnaden. Siffrorna för Afghanistan är dock för knappa för att sådana slutsatser ska kunna göras men de visar på en tendens.

Det här avslutar kapitlet kvantitativ analys och nu följer den kvalitativa dito.

5 Kvalitativ analys

I detta kapitel bestående av tre delkapitel presenteras först kontext och genre, därefter följer analysen av sex debattartiklar och kapitlet avslutas med en diskussion av analyserna.

5.1 Kontext och genre

Situationskontexten som debattartiklarna är sprungna ur är en diskussion huruvida Sverige ska vara medlem eller inte av Nato. Den här debatten är en del av den säkerhetspolitiska diskursen som redan har diskuterats i teoridelen. Natodebatten kommer och går med jämna mellanrum och Världensavtalet med Nato, som den svenska regeringen undertecknade den 4 september 2014, väckte åter liv i den.

Antalet deltagare i debatten, om man beaktar signaturerna i materialets 36 artiklar, är drygt 60 personer. Många av de här personerna dyker upp här och var i debatten – antingen som författare till utredningar eller som debattörer i tidningar, tv, radio etc. Det är alltså en förhållandevis liten grupp som står för den svenska Natodebatten. Förutom politikerna och ambassadörerna är det personer med anknytning till å ena sidan *Kungl Krigsvetenskapsakademien*⁴ och tankesmedjan *Frivärld*,⁵ och å andra sidan *Svenska freds- och skiljedomsföreningen*⁶ som hörs mest i den offentliga debatten.

Eftersom de flesta av debattörerna är just politiker, ämbetsmän, högre tjänstemän eller andra personer med hög prestige är maktförhållandet förhållandevis symmetriskt bland debattörerna – åtminstone vad gäller tilltal.

Det direkta tilltalet i texterna riktas främst mot andra politiker och ämbetsmän samt Regeringen. Då det handlar om tidningsartiklar riktar sig texterna också till den allmänna läsaren, som dock mer kan liknas vid en passiv åhörare än en aktiv samtalspartner. Det handlar dock om en viktig åhörare med rösträtt som också ska övertygas.

I den säkerhetspolitiska diskursen förekommer flera genrer såsom utredningar, böcker om ämnet, tv-debatter och i det här fallet tidningsdebattartiklar. Genren tidningsdebattartiklar tillhör den argumenterande texttypen, men med inslag av

---

⁴ För info om *Kungl Krigsvetenskapsakademien* se <http://kkrva.se/>

⁵ För info om tankesmedjan *Frivärld* se <http://frivarld.se/sv/>

⁶ För info om *Svenska freds- och skiljedomsföreningen* se <http://www.svenskafreds.se/>

beskrivande drag. De flesta debattartiklar inleds med en (beskrivande) bakgrund som leder fram till en tes. Därefter följer argument för tesen och slutligen presenteras en slutsats. Texterna som analyseras i den här undersökningen följer i princip de här genretypiska dragen.

Ingen text är helt solitär; det finns ekon och inslag från andra texter i en specifik text. Debattartiklarna kan exempelvis bygga delvis på andra utredningar, vara ett referat av någon bok som ligger till grund för en skribents argument, eller vara en reaktion på en annan debattartikel. Enligt Bakhtin, citerad av Fairclough, är alla uttalanden, vare sig det handlar om text eller tal, mer eller mindre härledda från andra uttalanden, och mer eller mindre explicita (Fairclough 1992, s. 102). Den här intertextuella kontexten kan vara både vertikal och horisontell. Vertikalt korresponderar de här texterna historiskt med t.ex. tidigare debattartiklar i dagstidningar och horisontellt med andra typer av texter inom och utom den aktuella diskursen. Följande exempel visar prov på horisontell intertextualitet då en debattör i sin text refererar till en motdebattörs text i den aktuella debatten, och dessutom går i polemik med den.

(5.1) Försvarsministern har i DN markerat betydelsen av detta samarbete, [...] Men han underströk också i DN att dessa övningar sänder säkerhetspolitiska signaler [...] Men hans slutsats blir ändå att vi inte skall ändra vår säkerhetspolitiska doktrin [...] (DN 2015-10-03).

I ovanstående exempel (5.1) syftar skribenten på ett uttalande i en tidigare debattartikel av Försvarsministern. Detta exempel avslutar delkapitlet kontext och genre. Nu följer analysen av debattartiklarna.

5.2 Textanalys av 6 debattartiklar

I det här delkapitlet analyseras sex debattartiklar från undersökningsmaterialet. De tre första är PRO och de tre resterande är CON. Artiklarna är kronologiskt ordnade med den äldsta först. I *Bilaga 1* finns debattartiklarna i sin helhet och i *Bilaga 2* finns kort information om skribenterna.

Gemensamt för de följande textanalyserna är att de inleds med en kort specifik bakgrundskontext som följs av textens makroproposition. Därefter anpassas analysen individuellt för varje text men med metoden för kvalitativ analys i kapitel 3.3 som grund.

Samtliga textanalyser avslutas med en lista på ordvarianter från orden i *figur 3* (PRO) och *figur 4* (CON) som finns i kapitel 4. Till skillnad från figurerna listas inte bara substantiven utan även de övriga innehållsorden om sådana finns, alltså adjektiven och verben, t.ex. *anslutning/ansluta*. Syftet med denna uppräkningslista är att få en föreställning om hur ordvarianterna används i just de här texterna men också att se vilka ordvarianter från CON som förekommer i PRO och vice versa.

5.2.1 Text 1-PRO av Allan Widman (2015-06-05)

Skribenten är försvarspolitisk talesperson för Liberalerna, ordförande i försvarsutskottet och utbildad reservofficer. I debattartikeln utgår skribenten från två händelser som beskrivs i artikelns inledning. Den första är när Rysslands ambassad i Stockholm publicerade en text på sin hemsida, vilken pekar ut Sverige som skyldig till inbördeskriget i Ukraina. Den andra är den ryske ambassadören i Köpenhamns uttalande att danska örlogsfartyg kan bli mål för ryska kärnvapen.

Den ryska ambassadens hemsida och en artikel i en annan tidning hör alltså till den horisontella intertextuella kontext som den här texten är sprungen ur. Makropropositionen för hela texten skulle kunna vara: "Ett svenskt Natomedlemskap är den enda garantin om en större väpnad europeisk konflikt står för dörren". Textens andra stycke inleds med följande mening.

(5.2) Intrycket är att Ryssland bränner sina broar till väst och att en större väpnad konflikt i Europa på nytt kan stå för dörren.

Utifrån händelserna i artikelns inledningsstycke och *intrycket* av Rysslands agerande drar skribenten slutsatsen att Sverige i en sådan omvärldssituation måste stärka sin säkerhet. Enligt skribenten är ett svenskt Natomedlemskap tillsammans med ökad försvarsförmåga det givna alternativet för detta.

En hotfull textuell ram där Europa kan vara på väg in i en större väpnad konflikt på grund av Ryssland har konstruerats i texten. I exemplet presupponerar det statiska verbet *är* tillsammans med *intrycket* att utsagan är ett faktiskt tillstånd. Detta tillstånd ligger sedan till grund för slutsatsen att Sverige måste gå med i Nato. För att slutsatsen ska bli logisk måste läsaren ta skribentens *intryck* för givet.

Undersöks modaliteten ser man i nästa exempel ett icke-faktiskt antagande. Ovanstående exempel (5.2) uttrycker också ett sådant antagande med verbet *kan*.

(5.3) Och ett nordiskt eller svenskt-finländskt [sic!] försvar *skulle*, även om det fanns ett intresse för det, *vara* för svagt i sammanhanget.

De ovanstående antagandena frammanar behov som sedan presenteras, vilket syns på textens icke-faktiska satser som uttrycker behövlighet, t.ex. *Vi behöver försvara oss; Sverige borde anslutit sig till Nato för över tjugo år sedan*. Förutom behövlighet och antaganden finns också satser som uttrycker hög grad av förpliktelse, t.ex. *I en sådan situation måste Sverige överväga alla möjligheter*.

I exempel (5.2), men också i nästa exempel, använder skribenten metaforer i kategorin *eld*.

(5.4) Vi fortsätter att bränna vårt ljus i båda ändar.

Med hjälp av bildledet *bränna* försöker skribenten i ett jämförelseperspektiv tydliggöra sakledet, dvs. att Ryssland och Sverige försvårar sina relationer med omvärlden och därmed också för sig själva.

Metaforer kan genom åskådliggörandet av en abstraktion bidra till att övertyga läsaren, men också till att förvirra och fördunkla eftersom bildledet kan flytta fokus från själva sakledet (Hellspong & Ledin 1997, s. 141).

I nästa två exempel ser man hur skribenten med hjälp av understrykningar uttrycker invändningen och påståendena utan förbehåll.

- (5.5) Även mindre satsningar på försvaret är bra, *men naturligtvis helt* otillräckliga för att möta utmaningar från stormakter som Ryssland.
- (5.6) Trots påstådd alliansfrihet på politisk nivå har detta nu resulterat i att våra stridskrafter operativt utvecklat ett *ensidigt* beroende av Nato.

I exempel (5.5) används *adversativ konjunktion*, *satsadverbial* och *adjektiv* för att förstärka invändningen och påståendet och i exempel (5.6) används ett *adjektiv* för att förstärka påståendet.

Sammanfattningsvis har skribenten, med hjälp av en presupposition, icke-faktiska antaganden och understrykningar, konstruerat en textuell ram där Sverige befinner sig i ett säkerhetspolitiskt utsatt läge på grund av Ryssland. De icke-faktiska antagandena skapar i sin tur behov av förebyggande åtgärder som skribenten också förmedlar i satser som uttrycker behövlighet och förpliktelse. Detta leder sammantaget fram till slutsatsen att Sverige, som inte kan försvara sig självt, måste gå med i Nato.

Några ordvarianter från orden i **figur 3 PRO** som återfinns i den här texten: *hjälp, försvar, försvara, försvaret, försvarsförmågan, försvarsalliansen, försvarsgarantier, krig, inbördeskriget, alliansens, alliansfrihet*.

Några ordvarianter från orden i **figur 4 CON** som återfinns i den här texten: *konflikt, anslutit, omvärldssituation, (ryska) kärnvapen*.

5.2.2 Text 2-PRO av Gunnar Hökmark (2016-04-29)

Bakgrunden till den här debattartikeln av Gunnar Hökmark, moderat Europaparlamentariker och kapten, är ett uttalande av den ryske utrikesministern Sergej Lavrov i *DN* (2016-04-28). På frågan om Rysslands motåtgärder vid ett eventuellt svenskt Natomedlemskap svarade Lavrov att Ryssland självklart kommer att vidta nödvändiga militärtekniska åtgärder. Den här artikeln kan ses som en reaktion på Lavrovs uttalande. Intervjun med Lavrov ingår sålunda i den här artikelns intertextuella kontext.

Makroproposition för artikeln skulle kunna vara: ”Rysslands varning till Sverige är ett starkt argument för ett svenskt Natomedlemskap”. Ett karakteristiskt drag i texten är

utväxlingen och tolkningen av Lavrovs utsagor. Draget märks på de återkommande verbala processerna som följande exempel visar.

- (5.7) De *säger* att Ryssland anser sig ha rätten att påverka sina grannländer, med de medel som krävs, och att ryska intressen väger tyngre än suveräna staters fria vilja.

Genom den här utväxlingen har den omtalades utsaga genomgått sändarens tolkningsfilter; det är alltså skribentens version av Lavrovs uttalande som når läsaren.

Processerna i texten består till stor del av statiska verb med vilka skribenten förmedlar ett tillstånd, eller ett sakläge, vilket man kan se i nästa exempel.

- (5.8) Det *är* uppenbart att utan baltiska staternas medlemskap i Nato hade de också på Moskvas villkor ingått i den ryska intressesfären.

Tillståndet i exempel (5.8) förstärks också med hjälp av understrykning genom adjektivet *uppenbart*. Här förmedlas alltså ett förbehållslöst sakläge. Understrykningar är ett sätt att påvisa säkerhet och auktoritet (Hellspong & Ledin, s. 171). Vad gäller processerna för handling tilldelas de oftast den omtalade som i nästa exempel.

- (5.9) Allt detta *förnekar* Putinregimens företrädare.

Man skulle kunna säga att skribenten beskriver ett sakläge medan den omtalade, alltså Putinregimen, begår (negativa) handlingar.

Sändarens negativa attityd gentemot den omtalade speglas i många nominalfraser, t.ex. *dessa hot; den ryska invasionen och den krigföring som nu pågår i ett europeiskt land; den tidigare förtryckaren; cyberattacker; ryska trollfabriker, stöd till extrema partier* etc.

En retorisk stilfigur skribenten använder sig av för att förstärka det negativa hos den omtalade är *hopningar*, dvs. att rada upp flera exempel efter varandra i syfte att förstärka en utsaga eller ett argument såsom i exempel (5.10).

- (5.10) Ryska medier, ryska trollfabriker, desinformation, stöd till extrema partier, stöd i valrörelser som delar upp Europa samt den ryska energipolitiken är alla några exempel på hur Ryssland under Putin nu ökar trycket på Europa i syfte att återta makt som man anser sig ha förlorat efter Sovjetunionens fall.

I exempel (5.10) ”överöser” skribenten läsaren med negativa exempel på ryska handlingar. Ytterligare exempel på stilfigurer i texten är metaforer, t.ex. *trots att Nato nu höjer tröskeln*. Den här ”tröskelmetaforen” i kategorin *hus* (eller *hem*) förekommer även i två andra debattartiklar som analyseras (*text 3-pro* och *text 4-con*).

Sammanfattningsvis kan man säga att skribenten efter att ha läst den omtalades uttalande i *DN* skapar en textuell ram där Sverige är hotat av Ryssland. Den omtalades utsagor, som refereras och tolkas av skribenten, ligger till grund för textens argument om ett svenskt Natomedlemskap. För att förstärka och tydliggöra argumenten används hopningar, metaforer och understrykningar.

Här följer ett citat av den ryske utrikesministerns svar på journalistens fråga ”Vad blir motåtgärden om Sverige beslutar sig för att gå med i Nato?”.

[...] – Sverige har som varje stat rätt att självständigt bestämma formerna för hur den vill ordna sin säkerhet, utgående från sina nationella intressen. Om Sverige beslutar sig för att gå med i Nato så tror vi inte för den skull att svenskarna kommer att anfälla oss. Men då den svenska militära infrastrukturen i det läget kommer att vara underställd Natos högsta kommando kommer vi naturligtvis att vid våra nordliga gränser vidta nödvändiga militärtekniska åtgärder, eftersom det på andra sidan gränsen finns ett militärpolitiskt block som betraktar Ryssland som ett hot och på alla sätt försöker hålla tillbaka henne (*DN* 2016-04-28).

Rubriken i den engelska *DN*-versionen lyder ”Russia issues NATO warning to Sweden” (*DN* 2016-04-28). En rubrik sätts för det mesta av tidningsredaktören och inte av vare sig intervjuobjektet eller journalisten. Skribenten kan ha inspirerats av redaktörens rubrik när han använder ordet *warning* i sin text eftersom det inte finns med i själva intervjun.

Läser man det första stycket i debattartikeln och jämför med Lavrovs svar till *DN*-journalisten, ser man att det handlar om skribentens tolkning av den ryske utrikesministerns uttalande. Denna tolkning ligger sedan till grund för textens hotfulla ram

och argument. Om tolkningen är plausibel eller inte är upp till läsaren och motdebattören att avgöra.

Några ordvarianter från orden i **figur 3 PRO** som återfinns i den här texten: *försvar, försvarsförmåga, hot, hota, hotfulla, krigföring, IT-krigföring, Putin, Putinregimen, angrepp, cyberattacker, säkerhetsgaranti.*

Några ordvarianter från orden i **figur 4 CON** som återfinns i den här texten: *konfliktparterna, världsledande.*

5.2.3 Text 3-PRO av Karin Enström och Hans Wallmark (2016-09-09)

Båda skribenterna är moderata politiker. Den ena, Karin Enström, har varit försvarsminister och är även utbildad yrkesofficer. Debattartikeln utgår från diplomaten och f.d. ambassadören Krister Bringéus utredning *Säkerhet i ny tid*⁷ som offentliggjordes samma dag artikeln publicerades. Utredningens slutsatser tjänar som stöd för skribenternas tes som visas i följande exempel.

(5.11) Ett medlemskap är fortsatt det bästa alternativet för att stärka Sveriges och närområdets säkerhet.

Den horisontella intertextuella förbindelsen mellan utredningen och den här texten är således explicit. En makroproposition för texten skulle kunna vara: ”Bringéusutredningens slutsats visar att ett svenskt Natomedlemskap bidrar till avspänningen i Östersjöområdet. Därför måste Sveriges regering överväga ett svenskt Natomedlemskap”.

Artikelns intertextuella förbindelser med ”Bringéusutredningen” är inte bara kontextuell utan ”hörs” också genom inbäddningar i texten, där skribenterna för fram utredarens ”röst” varpå de också drar sina slutsatser. I texten är det alltså både skribenternas och utredarens röster som förs fram vilket nästa exempel visar.

---

⁷ Säkerhet i ny tid (SOU 2016:57 – Statliga offentliga utredningar) finns att ladda ned på www.riksdagen.se

(5.12) Utredaren fastslår också att Nato inte är en genväg för svenskt försvar. Vi måste således fortsätta satsa på att stärka vår egen försvarsförmåga samtidigt som vi ser över våra försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten.

Här följer ett liknande exempel fast utan respons och med den skillnaden att utredarens utsaga utväxlas genom ett verbalt processverb.

(5.13) I nuläget *menar* Bringéus att det råder en osäkerhet kring det gemensamma uppträdandet vid en militär kris.

Ovanstående två exempel stödjer ytterligare artikelns intertextuella samhörighet med ”Bringéusutredningen”.

Nästföljande två exempel visar att texten innehåller förmanande språkhandlingar av hög grad, vilket också antyder det symmetriska maktförhållandet mellan skribenterna (politiker och f.d. försvarsminister) och den omtalade (Regeringen).

(5.14) Nu *måste* även regeringen visa öppenhet för fakta och verklighet i Natofrågan.

(5.15) Regeringen *måste* nu ta ansvar för Sveriges säkerhet och på allvar överväga ett svenskt Nato-medlemskap.

Om förmaningen hade yttrats av en person med lägre position i ett asymmetriskt maktförhållande skulle den nog uppfattas som malplacerad och möjligtvis en aning parodisk.

Förmaningarna syns också när man undersöker modaliteten fast då i medelhög grad vad gäller förpliktelse, vilket nästa exempel visar flera prov på.

- (5.16) Detta *bör* nu ske på flera olika sätt: för det första *bör* det ske tillsammans med Finland exempelvis genom en gemensam parlamentarisk Nato-kommission. För det andra *bör* utredningen gå ut brett på remiss. Slutligen *bör* också nästa försvarsberedning behandla utredningen.

I ovanstående exempel talar skribenterna om för Regeringen vad den *bör* göra vilket också är tecken på ett symmetriskt förhållande. Att det handlar om medelhög grad beror på att verbet *bör* används. Om det i stället hade handlat om låg eller hög grad hade verben *kan* respektive *måste* använts (Holmberg & Karlsson 2013, s.67). Förmaningarna i exempel (5.16) uttrycker i det här fallet även behövlighet.

Texten innehåller exempel på presupponerat innehåll såsom antydningen i nästa exempel.

- (5.17) Bringéus utredning kan nu utgöra grunden för en *seriös* och öppen svensk debatt *baserad på fakta och inte traditioner*.

Här presupponeras och antyds att den svenska Natodebatten tidigare har varit *oseriös* och mer baserad på traditioner än fakta.

Sammanfattningsvis kan man säga att det handlar om en text i genren *debattartiklar* som till stora delar bygger sitt innehåll på en annan text från genren *statliga utredningar*. Skribenterna för ibland fram utredarens röst genom inbäddningar och bygger dessutom sina argument och slutsatser på utredningens innehåll. Med stöd av den här utredningen rekommenderar skribenterna Regeringen vad som behöver göras samtidigt som de också uppmanar densamma att överväga ett svenskt Natomedlemskap. Artikeln är ett prototypiskt exempel på intertextualitet, där två olika genrer i en och samma diskurs möts.

Några ordvarianter från orden i **figur 3 PRO** som återfinns i den här texten: *hjälp, försvar, försvarsförmåga, försvarsgarantier, försvarssamarbeten, våld, angrepp, attack, garantier*.

Några ordvarianter från orden i **figur 4 CON** som återfinns i den här texten: *konflikt, konflikter, omvärldsläget, värld*.

5.2.4 Text 4-CON av Stig Henriksson (2015-06-05)

Skribenten är försvarspolitisk talesperson för Vänsterpartiet som 2013 ändrade riktning från att vara mot en upprustning av försvaret till att i stället vara för. Två skäl angavs för detta: oroligheterna i vår omvärld och att det ger en trovärdigare alliansfrihet (Vänsterpartiet 2016). Skribentens parti är mot både Nato och Världlandsavtalet.

Makropropositionen skulle kunna vara: ”Ett Natomedlemskap gör oss till ett förstahandsmål även för kärnvapenattacker”. I följande exempel, som inleder texten, instämmer skribenten med motdebattörernas argument.

(5.18) Självklart ska vi ha en försvarsförmåga som i fredstid kan hävda vårt territorium och i ofred ha en så pass hög tröskel att en angripare inte utan att binda avsevärda resurser kan räkna med framgång.

Det här uttrycket för enighet, tillsammans med ytterligare ett i de två första styckena, kan tolkas som en förtrolighetsstrategi i syfte att skapa samhörighet med motdebattörerna (Hellspong & Ledin s. 166). Den här förtrolighetsstrategin kan också ha en förmildrande effekt inför nästa drag i texten som visas i följande exempel.

(5.19) Oenigheten kommer när vi för svensk del ska dra slutsatser av detta.

Här tas meningsskiljaktigheterna om Nato upp. Nominaliseringen av adjektivet *oenig* förmildrar dock satsen genom att adjektivets egenskap så att säga "döljs" i ett *nomen qualitatis* (Teleman et al 1999, 2:33). Jämför med formuleringen *Vi blir oeniga när vi för svensk del ska dra slutsatser av detta* (min formulering) som kan uppfattas som mer påtaglig och direkt.

Försiktighetsstrategier genom användandet av osäkerhetsmarkörer syns också i formuleringar enligt följande exempel.

(5.20) Jag *tror* faktiskt att inget skulle tjäna Putinregimen bättre än att kunna rikta det stigande inhemska missnöjet mot en yttre fiende.

Förutom försiktighetsstrategin anlägger skribenten också här ett jämförelsevis mer personligt perspektiv än de andra skribenterna, genom användandet av ett personligt pronomen i 1:a person singular som inte alls förekommer i de andra texterna. I det här sammanhanget kan även den retoriska frågan *Ska vi verkligen hjälpa Putin med det?* ses som exempel på försiktighetsstrategi. Skribenten behöver då inte framföra sitt argument genom ett direkt påstående. De ovan nämnda exemplen kan skapa närhet till den allmänna tidningsläsaren genom att skribenten framstår som mer personlig samt mindre auktoritär och direkt. Men de kan också ses som ett uttryck för osäkerhet.

Undersöker man skribentens attityd gentemot Nato och de båda stormakterna påvisas skillnader både vad gäller understrykningar och ordval. I följande två exempel om synen på Rysslands militära upprustning och synen på Nato och USA påvisas attitydskillnader.

(5.21) Visst har militärutgifterna [i Ryssland] fyrdubblats under 2000-talet och det är en utveckling i fel riktning. *Men* för en mer *fullständig* bild måste man se från vilken nivå upprustningen sker.

Här invänder skribenten mot någons "ofullständiga" bild av Rysslands upprustning för att i stället ge en "fullständig bild". Då skribenten omtalar den andra stormakten övergår försiktighetsstrategierna däremot till understrykningar.

(5.22) Vi blir medlemmar av en kärnvapenallians där USA *till och med* håller sig med en doktrin av "first use".

Uttrycket *till och med* förstärker informationen om USA:s kärnvapendoktrin "first use". Uttrycket presupponerar också att "allt det andra" existerar. Den här attitydskillnaden märks också genom retoriska omformuleringar, t.ex. då Nato benämns *kärnvapenalliansen* (se exempel 5.22). Med denna omformulering kan skribenten delge läsaren ett annat perspektiv på Natoalliansen.

Texten innehåller ett motsägelsefullt argument som blottläggs om man jämför bifallet i textens inledande stycke med ett argument senare i texten.

- (5.23) Självklart ska vi ha en försvarsförmåga som i fredstid kan hävda vårt territorium och i ofred ha en så pass hög tröskel att en angripare inte utan att binda *avsevärda resurser* kan räkna med framgång.
- (5.24) Vi får allt mindre möjligheter att ha en egen röst för *fred*, demokrati och *nedrustning*.

Innebörden av skribentens inledningsstycke i exempel (5.23) är att Sverige ska ha en försvarsförmåga som kräver avsevärda resurser av angriparen för att nå framgång. Är det möjligt för ett litet alliansfritt land att ha en sådan försvarsförmåga utan ”avsevärd” militär upprustning? Och hur skulle en sådan upprustning gå ihop med en röst i världen för fred och nedrustning som i exempel (5.24)?

I nästa exempel, som får avsluta den här analysen, visas artikelns näst sista mening. Genom inlednings verbet *skulle* är moduset konjunktiv, vilket betyder att meningen uttrycker ett tänkt scenario. Det tänkta scenariot innehåller både understrykning och icke-faktiskt antagande. Meningen kan också ses som skribentens huvudargument mot Nato då det föregår skribentens slutsats.

- (5.25) *Skulle* det värsta ändå hända och ett krig i Europa bröt ut *skulle förstås* ett Natomedlemskap och redan världslandsavtalet göra oss till ett förstahandsmål även för kärnvapenattacker.

Här använder sig skribenten av understrykning för att övertyga läsaren om vissheten i argumentet utifrån ett tänkt scenario. Sveriges grannland Danmark är Natomedlem och skulle man tillämpa skribentens förbehållslösa utsaga med detta land som exempel skulle det kunna bli enligt följande: om ett krig bryter ut i Europa *skulle förstås* Danmark bli förstahandsmål vid en eventuell kärnvapenattack. Detta betyder att även Sverige och Öresundsbron skulle bli drabbat oavsett Natomedlemskap.

Några ordvarianter från orden i **figur 4 CON** som återfinns i den här texten: *kärnvapen*, *kärnvapenallians*, *kärnvapenattacker*.

Några ordvarianter från orden i **figur 3 PRO** som återfinns i den här texten: *hjälpa, försvarsförmåga, försvarsbudget, försvarsutgifterna, krig, krigsskådeplatser, kärnvapenallians, alliansfrihet, Putin, Putins, Putinregimen, kärnvapenattacker, attackerade.*

5.2.5 Text 5-CON av Anders Österberg (2015-11-30)

Debattartikelns skribent är bl.a. suppleant i *Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet* och sedan oktober 2015 riksdagsledamot för Socialdemokraterna. Skribentens parti är för alliansfrihet och Världlandsavtalet men mot Nato.

Makropropositionen skulle kunna vara: ”Sveriges alliansfrihet förebygger spänningar medan ett svenskt Natomedlemskap i stället skulle öka dem. Därför bör vi värna alliansfriheten”.

Undersöker man processerna i texten ser man i nästa två exempel att de som är för ett svenskt Natomedlemskap är agentativa och utför handlingar (5.25), medan skribentens utsagor består av statiska verb som beskriver faktiska tillstånd (5.26).

(5.26) Samtliga borgerliga partier *driver* nu på för att Sverige ska gå med i Nato.

(5.27) Det *är* inget tvivel om att ett svenskt Natomedlemskap i Nato skulle öka spänningarna i Europa.

I ovanstående exempel (5.27) används också understrykning för att öka verkningskraften i utsagan. Understrykningen sker med hjälp av uttrycket *inget tvivel*, vilket gör påståendet mer förbehållslöst. Fortsätter man att undersöka modaliteten finner man i texten satser som uttrycker medelhög grad av förpliktelse som i nästa exempel.

(5.28) Alliansfriheten har tjänat Sverige väl, och bevisbördan att överge den *bör* ligga på den som vill förändra.

Här upplyser skribenten motdebattörerna med en förmaning och rekommendation av medelhög grad om vad som gäller.

I exemplen hittills har vi haft att göra med understrykningar och förpliktelser men texten innehåller också antaganden och osäkerhetsmarkörer. De sistnämnda kan vara ett tecken på försiktighetsstrategi och osäkerhet medan understrykningarna och förpliktelserna uttrycker säkerhet och auktoritet. I texten växlar skribenten mellan å ena sidan försiktighet och tvekan, och å andra sidan understrykningar utan förbehåll beroende på vem eller vad som omtalas. Här följer ett exempel på försiktighetsstrategi.

(5.29) Det skulle Nato kräva av oss [öka försvarskostnaderna] om vi blev medlemmar, och det *skulle kanske* också behövas på grund av den ökade risken att dras in i konflikter.

I exempel (5.29) uttrycker *kanske* men även *skulle* osäkerhet och antagande. I exempel (5.27) såg vi prov på understrykning. Försiktighetsstrategierna rör Sveriges behov av att upprusta försvaret medan understrykningarna ofta rör konsekvenserna av ett svenskt Natomedlemskap. Skribenten är kanske mer säker på att Sverige inte ska vara medlem i Nato än vad han är på en eventuell upprustning av det svenska försvaret.

Vad gäller argumenten i texten är, precis som hos föregående skribent, två av dem motsägelsefulla, vilket påvisas om man ställer dem bredvid varandra.

(5.30) Ett Natomedlemskap skulle minska vår trovärdighet som medlare i konflikter runt om i världen och som förespråkare för *nedrustning*.

(5.31) Sveriges försvarsförmåga skulle inte förändras särskilt mycket av Natomedlemskapet som sådant. Däremot skulle den kunna förbättras genom att vi *ökar försvarsbudgeten kraftigt*.

Om vi som i exempel (5.31) skulle förbättra vår försvarsförmåga genom att öka försvarsbudgeten kraftigt, blir det förmodligen svårt att samtidigt vara förespråkare för

nedrustning. Därför kan sista meningen i exempel (5.31) inte realiseras om argumentet i föregående exempel (5.30) fortfarande ska vara trovärdigt.

Ett annat drag som förenar den här skribenten med föregående är användandet av retoriska frågor såsom *Vad skulle vi vinna på att vara med i Nato?* De här kan vara en försiktighetsstrategi med syfte att inte behöva övertyga mottagaren med hjälp av direkta påståenden.

Blandningen av tvärsäkra understrykningar och osäkra antaganden kan vara ett osäkerhetstecken. Texten innehåller många fler försiktighetsmarkörer än understrykningar (11 mot 4 stycken). De motstridiga argumenten förstärker den här tvetydigheten. I detta sammanhang kan också de retoriska frågorna uppfattas som en osäkerhetsmarkör snarare än ett retoriskt knep. Skribentens slutsats att Sverige bör värna och utveckla alliansfriheten, som avslutar texten, visar att den är central för skribenten. Olika ordformer av *alliansfri* förekommer åtta gånger i texten, dvs. en femtedel av alla förekomster i CON-korpusen.

Några ordvarianter från orden i **figur 4 CON** som återfinns i den här texten: *avspänning, spänning, spänningarna, konflikt, konflikter, konfliktytorna, världen.*

Några ordvarianter från orden i **figur 3 PRO** som återfinns i den här texten: *försvaret, försvara, försvarsfrågorna, försvarsförmåga, försvarsbudgeten, alliansfriheten, alliansfrihet, alliansfria, militärallians, attackera, attackerat, säkerhetsgarantier.*

5.2.6 Text 6-CON av Stina Oscarson och Pierre Schori (2016-01-27)

Debattartikeln är undertecknad av Stina Oscarson, teaterregissör och f.d. chef för Radioteatern, samt Pierre Schori, diplomatiskt sändebud, tidigare minister för Socialdemokraterna och aktiv inom politiken sedan 1960-talet.

De båda skribenterna är också initiativtagare till *Natoutredningen*⁸ vars presentation är ett av syftena med texten. Det andra syftet är uppmaningen till Regeringen att skjuta upp Världlandsavtalet samt att argumentera mot ett svenskt Natomedlemskap.

I texten anser skribenterna att Världlandsavtalet är en del av närmandet mot ett svenskt Natomedlemskap. Följande två exempel från texten skulle kunna vara dess makroproposition.

---

⁸ Information om Natoutredningen finns på www.natoutredningen.se

- (5.32) Ett svenskt medlemskap i Nato *bör* undvikas främst av säkerhetspolitiska skäl då ett medlemskap, förutom en stark begränsning av vår handlingsfrihet, riskerar öka spänningarna i hela Östersjöområdet.
- (5.33) Mot denna bakgrund *bör* ett beslut [om Världlandsavtalet] i riksdagen skjutas upp till dess att det gjorts en säkerhetspolitisk analys av konsekvenserna [...]

I ovanstående två exempel uttrycks modaliteten i språkhandlingarna med verbet *bör* som anger en medelhög grad av förpliktelse. Att uppmaningen framförs med verbet *bör* skulle kunna ses som en försiktighetsstrategi (jfr *bör* med *måste*), men den här texten innehåller flest understrykningar (15 st.) av alla de analyserade texterna. I exempel (5.32) förstärks konsekvensen av ett Natomedlemskap med en sådan understrykning genom adjektivet *stark*. Skribenterna beskriver även Regeringens handlande med förbehållslösa understrykningar som nästa exempel visar.

- (5.34) Varje steg kan synas logiskt utifrån det närmast föregående, men vi finner det *anmärkningsvärt* att det inte sedan detta närmande påbörjades gjorts en säkerhetspolitisk analys av konsekvenserna.

I exempel (5.34) reagerar skribenterna på det närmande till Nato som har skett under de senaste tjugo åren. Undersöker man processerna i nästa exempel där skribenterna beskriver Sveriges närmande till Nato är texten inte lika tydlig.

- (5.35) Regeringen har tydligt sagt nej till medlemskap, men samtidigt *har* Sverige genom en rad beslut och samarbeten inom försvarssektorn under de senaste tjugo åren *förts* allt närmare denna militärallians: vi förtecknar ett 20-tal sådana beslut.

Här beskrivs *handlingen* att närma sig Nato som en *händelse* som ”bara” hänt. Satsen är dessutom i passiv form utan agent. Vem det är som har fört Sverige närmare Nato uttalas

inte. Är det de tidigare regeringarna? En av skribenterna, Pierre Schori, har med sina femtio år inom politiken själv varit delaktig i de här besluten på ett eller annat sätt. Handlar det här om en medveten eller omedveten processomvandling?

I nästa exempel påvisas prov på presupposition och antydning.

(5.36) Under intryck av konflikten i Ukraina och Rysslands annektering av Krim har *resursstarka krafter*, inklusive de borgerliga allianspartierna, krävt att vårt land borde ansluta sig till Nato.

Här presupponeras de ”resursstarka krafterna”, som samarbetar med allianspartierna, men läsaren får inte veta vilka de är. I nästa exempel, som är artikelns inledning, använder sig skribenterna också av en presupposition.

(5.37) I morgon, den 28 januari, lägger den *oberoende* Natoutredningen fram sitt betänkande med ett klart avståndstagande till ett svenskt medlemskap i militäralliansen.

Här kan man tolka *oberoende* som ett förgivettagande av att en annan ”beroende” Natoutredning också existerar. Vilken är då den ”beroende” Natoutredningen? Detta får läsaren inte reda på. Exemplet innehåller också en understrykning genom adjektivet *klart* som förstärker skribenternas uppfattning.

Fastän mottagaren i första hand är Regeringen, talar sändaren också till den allmänna läsaren, vars funktion kan liknas vid åhörars på ett föredrag. Ibland för skribenterna dessa åhörars talan i texten som nästa exempel visar.

(5.38) Detta, tillsammans med en rätt ensidig mediabevakning [sic!] av det svenska försvaret och vårt säkerhetsläge, har skapat stor osäkerhet och många frågetecken bland människor.

Åhörarens tänkta röst får här ”höras” genom skribenterna. I exemplet ovan använder skribenterna en litotes i uttrycket *rätt ensidig* som ger utsagan ironisk karaktär. De menar sannolikt att mediebevakningen har varit väldigt ensidig.

I texten benämns Nato *militäralliansen* eller *kärnvapenalliansen*, vilket även sker i de föregående CON-debattörernas texter. De här retoriska omformuleringarna används för att belysa en företeelse, i det här fallet Nato, ur ett annat perspektiv.

Sammanfattningsvis kan man säga att skribenterna använder understrykningar när de argumenterar mot Nato eller Världlandsavtalet men antydningar och presuppositioner när de undviker att nämna debattmotståndare och andra (beroende) Natoutredningar. Genom att nämna *resursstarka krafter* krav på ett Natomedlemskap, att *den oberoende Natoutredningens* syfte är att täcka upp det *demokratiska underskottet*, samt att media bevakar Sveriges försvar och säkerhetsläge *ensidigt*, antyder skribenterna att det i Sverige råder ett demokratiskt underskott i försvars- och säkerhetsfrågan och att anonyma krafter, tillsammans med media, i hemlighet jobbar för att Sverige ska bli medlemmar i Nato.

Några ordvarianter från orden i **figur 4 CON** som återfinns i den här texten: *avspänningsåtgärder, spänningarna, konflikten, ansluta, omvärlden, kärnvapen, kärnvapenallians, kärnvapenalliansen, anti-kärnvapenpolitik, konsekvenserna.*

Några ordvarianter från orden i **figur 3 PRO** som återfinns i den här texten: *försvaret, försvarssektorn, försvarspolitik, försvarspolitiken, hotfulla, militärallians, militäralliansen, alliansfria.*

5.3 Diskussion av kvalitativ analys

I detta delkapitel kommer en diskussion om den kvalitativa analysen att presenteras där de sex texterna jämförs med varandra.

De tre första PRO-texterna förenas med varandra genom att alla skribenter – förutom den ena skribenten i *text 3-pro* – är utbildade inom försvaret och att detta nämns i deras personbeskrivningar. Det här kan tyda på ett försvarsintresse och detaljkunskap i ämnet.

Både *text 1-pro* och *text 2-pro* är reaktioner på andra tidningsartiklar. Med utgångspunkt från dessa målar texternas skribenter upp en hotfull textuell ram som sedan ligger till grund för argumenten. Med detaljbeskrivningar av militära objekt, t.ex. *stridsvagnar*, *stridsflygplan* (*text 1-pro*) och uteslutande understrykningar såsom *Starkare argument för Nato finns inte* eller *Även mindre satsningar på den egna försvarsförmågan är bra, men naturligtvis helt otillräckliga* demonstrerar de auktoritet och förbehållslöshet. Här finns inga försiktighetsstrategier såsom *kanske* utan snarare understrykningar som *naturligtvis*. Dessa två texter är med sina understrykningar och retoriska stilfigurer de mest intensiva av de analyserade texterna.

Den tredje PRO-texten, *text 3-pro*, utgår i stället från en utredning som dessutom ligger till grund för skribenternas argument. Till skillnad från de andra PRO-texterna innehåller den här inte lika många retoriska figurer, vilket gör den mer resonerande och återhållsam i sin framtoning. I texten låter skribenterna utredarens ”röst” få komma till tals genom inbäddningar med syfte att styrka deras egna argument. Om de föregående texterna innehöll fler retoriska figurer med syfte att övertyga, förekommer här i stället presupponerat innehåll och antydningar såsom exempel (5.17) påvisar. Att *text 3-pro* hämtar stöd från en utredning kan också ses som en retorisk metod i syfte att höja skribenternas etos i debatten. Vid tre tillfällen använder skribenterna kraftfulla uppmaningar varav två finns i exemplen (5.14) och (5.15). Skribenterna uppmanar här Regeringen att handla på ett visst sätt. Trots att texten genom färre understrykningar och retoriska figurer är mer återhållsam än de föregående två, handlar det inte om en defensiv text med försiktighetsstrategier utan snarare om en förmanande text.

Går man vidare och tittar på de tre CON-texterna har *text 4-con* och *text 5-con* gemensamma drag medan *text 6-con* i stället visar likheter med *text 3-pro*. Att dessa texter påvisar likheter, trots skilda ståndpunkter, kan bero på att de baseras på varsin utredning.

Skribenterna till *text 6-con* använder, precis som skribenterna till *text 3-pro*, inte retoriska figurer i någon större utsträckning. Och precis som *text 3-pro* innehåller den här texten också presuppositioner och antydningar som bl.a. exempel (5.36) visar. Ytterligare en likhet mellan dessa båda texter är de direkta uppmaningarna till Regeringen. I *text 6-con* finns dock dubbelt så många understrykningar jämfört med *text 3-pro* (13 mot 6 stycken). Av de analyserade texterna är det bara dessa som är signerade av två skribenter. Om det har något med texternas utformning att göra går dock utöver den här uppsatsen syfte att ta reda på.

De två förstnämnda CON-texterna, *text 4-con* och *text 5-con*, är de enda som innehåller försiktighetsmarkörer, vilket bl.a. syns i exemplen (5.20) och (5.29). De här texterna är också de enda som innehåller motstridiga argument som exemplen (5.23) och (5.24) samt (5.30) och (5.31) visar. De här texterna har heller ingen explicit intertextualitet som de andra texterna.

Om man antar Bakhtins tes (Fairclough 1992, s. 102, se även delkapitel 5.1) att alla uttalanden i texter är härledda från andra texter, har således även de här texterna intertextuell samhörighet med andra texter, fast då implicit. Exempelvis verkar inledningen i *text 4-con*, exempel (5.18), vara en respons på ett eller flera utspel men det är svårt att veta säkert vilka det handlar om. Detsamma gäller exempel (5.21) som också verkar vara en respons på ett utspel från någon motdebattör.

Det är intressant att både *text 4-con* och *text 5-con*, som båda är de enda texterna med försiktighetsstrategier och motsägelsefulla argument, också är de texter som använder fler ordvarianter från den andra sidans nyckelord (*figur 3 PRO*), än från ”sin egen sidas” (*figur 4 CON*).

Vad gäller *text 5-con* kan det här bero på att skribenten i texten vid ett tillfälle försöker anlägga motdebattörernas perspektiv enligt följande exempel.

(5.39) Men låt oss försöka förstå hur Natoförespråkarna tänker. Om man tror att det är stor risk att Sverige blir attackerat militärt av främmande makt inom en relativt snar framtid blir det logiskt att fokusera på hur vi på bästa sättet ska kunna försvara oss. Då kan idén om säkerhetsgarantier genom Natomedlemskap verka som en bra idé.

I ovanstående exempel används några av PRO-debattörernas nyckelord och de används även på andra ställen i texten, t.ex. i samband med de retoriska frågorna.

För *text 4-con* finns inga sådana här tydliga exempel. I det här fallet kan överrepresentationen av PRO-nyckelord bero på språklig ackommodation hos skribenten. Enligt tidigare analys (se delkapitel 5.2.4) verkar det som att skribenten intertextuellt responderar på andra motdebattörers texter. Frågan om språklig ackommodation övergår dock den här undersökningens syfte och kan endast ses som ett antagande. För att få klarhet i denna fråga skulle man behöva undersöka fler texter av den aktuella skribenten.

Sammanfattningsvis kan man säga att det verkar vara en skillnad på texterna som utgår från en utredning gentemot de andra oavsett om skribenterna är för eller emot Nato. Både *text 3-pro* och *text 6-con* är mer resonerande än de andra texterna. Att *text 1-pro* och *text 2-pro* är mer understrykande kan bero på att de är direkta reaktioner på uttalanden men det är svårt att avgöra med ett underlag på bara sex texter.

Varför *text 4-con* och *text 5-con* är mer osäkra och tvekande än de övriga texterna genom försiktighetsstrategierna och användandet av osäkerhetsmarkörer, samt att de dessutom är de enda texterna som innehåller motstridiga argument, kan bero på flera orsaker som dock ligger utanför den här undersökningens syfte att ta reda på. Att skribenterna till dessa texter, jämfört med de andra skribenterna i den här analysen, är de med minst erfarenhet av riksdagsarbete (se *bilaga 2*) kan dock vara en möjlig orsak.

Om man sammantaget ser till alla de analyserade texterna verkar verben *ska*, *bör* och *måste* användas frekvent av både PRO och CON, vilket också den kvantitativa analysen stödjer (*figur 1* och *2*). Alla texterna har det gemensamma särdraget att frekvent använda icke-faktiska satser med behövlighet. Sålunda är Natodebatten till stor del en diskussion om vad som *bör*, *ska* och *måste* göras.

Diskussion av kvalitativ analys avslutas med några exempel som ganska väl demonstrerar skillnaderna mellan PRO- och CON-debattörerna i synen på ett svenskt medlemskap i Nato och Ryssland.

- (5.40) Dessutom skulle ett svenskt medlemskap innebära en ökad tydlighet gentemot våra grannländer i närområdet. Sverige skulle därmed medverka till *ökad säkerhet* och stabilitet i Östersjöregionen och minska risken för konflikt och konfrontation. (*Text 3-PRO*)
- (5.41) Ett svenskt medlemskap i Nato bör undvikas främst av säkerhetspolitiska skäl då ett medlemskap, förutom en stark begränsning av vår handlingsfrihet, riskerar *öka spänningarna* i hela Östersjöområdet. (*Text 6-CON*)
- (5.42) Det är inget tvivel om att ett svenskt medlemskap i Nato skulle *öka spänningarna* i vår del av Europa. (*Text 5-CON*)

Ovanstående tre exempel visar tydligt debattörernas diametralt motsatta uppfattningar i en och samma fråga och här är ordvalet intressant. PRO-debattörerna anser att *säkerheten* ökar genom Natomedlemskapet medan CON-debattörerna i stället anser att det är *spänningarna* som ökar. Den kvantitativa analysen, där *spänningar* är ett av de tydligaste nyckelorden, stödjer också det här. I nästa exempel påvisas skillnaden i synen på Rysslands militära förmåga.

- (5.43) Ryssland har i dag en *fullständig* överlägsenhet vad gäller militär styrka, trots att Nato nu höjer tröskeln mot angrepp. (*Text 2-pro*)
- (5.44) Ryssland av i dag är *långt ifrån* en militär supermakt. (*Text 5-con*)

Här uttrycks också diametralt motsatta uppfattningar i en och samma fråga. Båda exemplen är dessutom behäftade med understrykningar (*fullständigt* och *långt ifrån*). Skribenterna har alltså inte bara olika uppfattningar om en och samma sak, de uttrycker också genom understrykningarna att de dessutom har helt rätt i sin sak.

I nästa kapitel, som är det sista, följer en gemensam sammanfattning och diskussion av både den kvantitativa och kvalitativa analysen.

6 Sammanfattning

I detta sista kapitel presenteras en sammanfattande diskussion av hela undersökningen där prioriteringen kommer att ligga på de mest entydiga resultaten. Men först en mycket kort repetition av undersökningen.

Tidningsdebattartiklar 2015-02-11–2016-09-19 som rör den svenska Natodebatten har undersökts. Man kan säga att den här debatten ingår i Natodiskursen som är en subdiskurs av den säkerhetspolitiska diskursen.

Syftet med undersökningen har varit att dels genom kvantitativ analys få en uppfattning om ordvalet hos dem som är för och dem som är mot ett svenskt Natomedlemskap, dels att med en koncis kvalitativ analys av sex utvalda debattartiklar också undersöka de här orden och andra språkliga drag i sin kontext, dvs. sådana drag som inte lämpar sig väl att undersökas kvantitativt (se nedan).

Den kvantitativa analysen bestod av två huvudmoment: dels att ta fram nyckelord för de båda delkorpusarna PRO och CON (för och mot Nato), dels att med utgångspunkt från de relevanta nyckelorden också ta fram absoluta tal där alla ordvarianter av det specifika ordet har medräknats. De här momenten utfördes med hjälp av konkordansprogrammet AntConc och det var bara substantiv som uppmärksammades. Förutom detta genererades även två s.k. ordmoln för de båda delkorpusarna och där ingår även de övriga ordklasserna. Syftet med de här ordmolnen var att få en övergripande visuell bild av orden i respektive delkorpus.

I den kvalitativa analysen beaktades texternas kontext och då framförallt deras intertextuella samhörighet med andra texter. Dessutom undersöktes bl.a. processerna, modaliteten, språkhandlingarna och de textuella ramarna. Genom att undersöka dessa moment kunde också de övriga innehållsorden adjektiv och verb, förutom de ovan nämnda substantiven, inbegripas i undersökningen. Dessutom iaktogs ordvarianter av de ovan nämnda nyckelorden i varje text.

Det bör också nämnas att den kvantitativa analysen har varit primär i den här undersökningen medan den kvalitativa har varit sekundär och kompletterande.

Vad gäller resultaten fanns de mest entydiga och intressanta i den kvantitativa undersökningen av nyckelord med tillhörande ordvarianter (*figur 3, 4, 5 och 6* i kapitel 4). I tabellen nedan har endast nyckelorden för respektive delkorpus listats i bokstavsordning.

Tabell 3. Nyckelorden från figurerna 3 och 4 (kapitel 4) i bokstavsordning

PRO		CON	
alliansen	garantier	anslutning	kärnkraften
angrepp	hjälp	avspänning	kärnvapen
attack	hot	diplomati	spänningar
försvar	kriget	konflikter	spänningarna
försvarsalliansen	Putin	konsekvenserna	strategi
försvarsgarantier	våld	kärnkraft	världen

Om man tar hänsyn till ovanstående tabell och dessutom lägger till att Ryssland, enligt *figur 7* i kapitel 4, är det land som debattörerna refererar till mest, dvs. nästan fem gånger mer än tvåan USA (414 mot 84), skulle man kunna sammanfatta skillnaden mellan PRO- och CON-debattörerna enligt följande:

PRO-debattörerna upplever Putin och Ryssland som ett hot och vill vara beredda på ett eventuellt ryskt angrepp eller en attack om kriget skulle bli ett faktum. Beredskapen fås dels genom ett starkare försvar, dels genom ett svenskt medlemskap i Nato som garanterar hjälp vid ett eventuell framtida krig.

CON-debattörerna fokuserar i stället på viljan att skapa avspänning i Östersjön genom diplomati och anser att ett svenskt Natomedlemskap skulle öka spänningarna i närområdet. De vill heller inte ansluta sig till en organisation där tre av medlemsländerna innehar kärnvapen som kan användas vid ett eventuellt krig.

Ovanstående sammanfattning utgår både från tabellen och från debattartiklarna i den kvalitativa analysen. Med de här artiklarna och ovanstående tabell i åtanke är benämningen av Nato hos de båda sidorna värd att uppmärksammas. Om PRO-debattörerna kallar Natoalliansen *försvarsalliansen*, föredrar CON-debattörerna i stället att kalla den *militäralliansen* eller *kärnvapenalliansen*. De här omformuleringarna speglar hur de båda sidorna ser på Nato.

Vad gäller ordet *allians* visar den kvalitativa analysen att ordvarianter av *alliansfri* används flitigt av alla CON-debattörerna. Det här ordet har nyckelvärde 10,12 men syns

inte i figurerna eftersom adjektiv inte medräknades i nyckelordsanalysen (se kapitel 3.2, s. 10). För CON-debattörerna i undersökningsmaterialet är *alliansfriheten* ett viktigt argument mot ett svenskt Natomedlemskap. Med allians och alliansfri måste de dock mena ett *fullvärdigt svenskt medlemskap* i Nato eftersom Sverige sedan 1950-talet har samarbetat med Nato och fortfarande gör så genom olika avtal, t.ex. Världlandsavtalet som ratificerades den 25 maj 2016.

Betydelsebeskrivningarna för orden *allians* och *alliansfri* är enligt *Svensk ordbok* (2009) följande:

allians: (avtal om) organiserat samarbete särsk. militärt och politiskt, mellan stater, partier o.d.
alliansfri: som står utanför organiserat (militärt) samarbete

Om inte definitionen fullvärdigt medlemskap i Nato gäller för begreppet *allians*, blir det svårt att se Sverige som alliansfritt och samtidigt ha *PfP* (se kapitel 2.2, s. 6), Världlandsavtalet och övrigt samarbete med Nato sedan 1950-talet i åtanke.

Genomläsningen av debattartiklarna i den kvalitativa analysen visar också att *bör*, *ska* och *måste* är förhållandevis frekventa hos båda sidorna, vilket även stöds av ordmolnen i *figurerna 1* och *2*. De här modala verben uttrycker i texterna ofta behövlighet men även förmanande språkhandlingar. De förmanande språkhandlingarna delas dock bara ut av de skribenter som har lång riksdagserfarenhet (*text 1, 2, 3* och *6*). Det är alltså bara dessa skribenter som uppmanar Regeringen vad den ska, borde och måste göra.

Det är för övrigt bara de texter skrivna av oerfarna, eller nyblivna, riksdagsledamöter (*text 4* och *5*) som innehåller försiktighetsstrategier och motsägelsefulla argument. Underlaget med bara sex debattartiklar i den kvalitativa analysen är dock för knapphändig för att man ska kunna dra några säkra slutsatser av detta samband.

Däremot har undersökningen klart och tydligt visat att ordvalet mellan dem som är för och dem som är mot ett svenskt Natomedlemskap skiljer sig åt. Den har också entydigt visat att Ryssland är det land som spelar huvudrollen i den svenska Natodebatten – hos båda sidor. Med dessa ord avslutas den här undersökningen och för att knyta an till de båda föredragshållarna i inledningen, Bo Pellnäs och K.G. Hammar, men också till diplomaten och f.d. ambassadören Krister Bringéus ord om Nato och Sverige i dennes presentation av

sin utredning⁹ (se *text 3-pro*), samt också till de diametralt motsatta uppfattningar som belystes i exemplen (5.40) t.o.m. (5.44), är frågan om ett svenskt Natomedlemskap till syvende och sist en politiskt fråga med allt vad det innebär av ideologi och hänsynstagande till opinionen.

---

⁹ Länk till pressträffen den 9 september 2016 där Krister Bringéus utredning presenterades. Här deltar även flera av skribenterna från undersökningsmaterialet (nedladdat 2017-01-05): <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/09/presstraff-om-overlamnande-av-rapporten-om-sveriges-sakerhets--och-forsvarspolitiska-samarbeten/>

Källförteckning

- Anthony, Laurence, 2005: AntConc. Design and development of a freeware corpus analysis toolkit for the technical writing classroom. I: *IEEE International Professional Communication Conference Proceedings 2005*. s. 729–737. <http://pdfs.semanticscholar.org/8fcf/61b24235fd4866993ac2cee72e92f100a9b1.pdf> (nedladdat 2016-10-04).
- Arvidsson, Claes, 2014: Känsla och förnuft - opinioner om Nato. I: *Nato – för och emot*. Red. Karlis Neretnieks. Stockholm: Kungl Krigsvetenskapsakademien.
- Bjereld, Ulf & Karl Ydén, 2015: Skärpt försvarsdebatt – Nato, Ryssland och försvarsutgifter. I: *Fragment*. Red. Annika Bergström, Bengt Johansson, Henrik Oscarsson & Maria Oskarson. Göteborg: Göteborgs universitet. SOM-institutet. http://som.gu.se/digitalAssets/1533/1533995_sk--rpt-f--rsvarsdebatt--nato--ryssland-och-f--rsvarsuppgifter-bjereld-yden.pdf (nedladdat 2016-10-04).
- Einarsson, Jan, 1978: *Talad och skriven svenska: sociolingvistiska studier*. Lund: Walter Ekstrand Bokförlag; (Lund: Studentlitteratur).
- Fairclough, Norman, 1992: *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Försvarsmakten, 2016: *Försvarets andel av BNP*. <http://www.forsvarsmakten.se/sv/om-myndigheten/ekonomisk-planering-och-redovisning/forsvarets-andel-av-bnp/> (nedladdat 2016-10-04).
- Gudmundsson, Ulla, 2000: *Nato i närbild*. Upplaga 1:10. Rättvik: Studentlitteratur.
- Halliday, M.A.K. & Christian Matthiessen, 2004: *An introduction to functional grammar*. London: Edward Arnold Publishers Ltd.
- Hellspong, Lennart & Per Ledin, 1997: *Vägar genom texten. Handbok i brukstextanalys*. Upplaga 1:14. Lund: Studentlitteratur.
- Holmberg, Per & Anna-Malin Karlsson, 2013: *Grammatik med betydelse. En introduktion till funktionell grammatik*. Stockholm: Hallgren & Fallgren Studieförlag AB.
- NATO (North Atlantic Treaty Organization), 2016: *What is Nato?* <http://www.nato.int/nato-welcome/index.html> (nedladdat 2016-10-04).
- Rydén Daniel, 2015: Så blev Sverige en del av Nato I: *Populär Historia*, 2015:11 s. 28–30. Malmö: Bonnier.

- Seiler Brylla, Charlotta & Anna W. Gustafsson, 2012: Gröna ord. En begreppsanalys av två partiprogram. I: *Discourse & Grammar: A Festschrift in Honor of Valéria Molnár 2012*. Red. Johan Brandtler, David Håkansson, Stefan Huber & Eva Klingvall. Lund: Lund University.
- Svensk ordbok*, 2009: Red. Sven-Göran Malmgren. Stockholm: Norstedts.
- Svensson, Jan, 1993: *Språk och offentlighet. Om språkbruksförändringar i den politiska offentligheten*. Lund: Lund University Press.
- Teleman, Ulf, Staffan Hellberg & Erik Andersson, 1999: *Svenska Akademiens grammatik* 1–4. Stockholm: Norstedts.
- Vänsterpartiet, 2016: *Vänsterpartiet vill ha ett starkare försvar*. <https://www.vansterpartiet.se/vansterpartiet-vill-ha-ett-starkare-forsvar> (nedladdat 2016-10-04).
- Westman, Margareta, 1974: *Bruksprosa*, Stockholm: LiberTryck.
- Winnerstig, Mike, 1997: Alliansfrihet eller NATO-medlemskap? Sveriges och Europas säkerhet efter NATO:s utvidgning. I: *Världspolitikens Dagsfrågor 10 1997*. Red. Ulla Nordlöf-Lagerkranz. Stockholm: Utrikespolitiska Institutet.

Undersökningsmaterial (debattartiklar)

- Enström, Karin & Hans Wallmark, 2016: ”Vi behöver en färdplan mot Nato-medlemskap”. *Expressen*, 2016-09-09. <http://www.expressen.se/debatt/vi-behoover-en-fardplan-mot-nato-medlemskap/> (nedladdat 2016-10-04)
- Henriksson, Stig, 2015: ”Nej – Putin ska inte få skrämman oss i Nato”. *Aftonbladet*, 2015-06-05. <http://www.aftonbladet.se/debatt/debattammen/politik/article20915190.ab> (nedladdat 2016-10-04)
- Hökmark, Gunnar, 2016: ”Ryska hoten ger oss starka skäl för Nato”. *SvD*, 2016-04-29. <http://www.svd.se/hokmark-ryska-hot-ger-oss-argument-for-nato/om/svenska-natodebatten> (nedladdat 2016-10-04)
- Oscarson, Stina & Pierre Schori, 2016: ”Natoutredningen: Ett svenskt medlemskap i Nato bör undvikas”. *Expressen*, 2016-01-27. <http://www.expressen.se/debatt/svenskt-medlemskap-i-nato-bor-undvikas/> (nedladdat 2016-10-04)

Widman, Allan, 2015: ”Ja – vi klarar oss inte utan Nato”. *Aftonbladet*, 2015-06-05.

<http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/politik/article20915097.ab> (nedladdat 2016-10-04)

Österberg, Anders, 2015: ”Medlemskap i Nato ökar risken för krig”. *Aftonbladet*, 2015-11-

30. <http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/politik/article21859143.ab> (nedladdat 2016-10-04)

Undersökningsmaterial (korpus)

Aftonbladet, 2015-03-16:

<http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/politik/article20474925.ab> (nedladdat 2016-10-04)

Aftonbladet, 2015-06-05:

<http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/politik/article20915097.ab> (nedladdat 2016-10-04)

Aftonbladet, 2015-06-05:

<http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/politik/article20915190.ab> (nedladdat 2016-10-04)

Aftonbladet, 2015-11-30:

<http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/politik/article21859143.ab> (nedladdat 2016-10-04)

Aftonbladet, 2015-12-01:

<http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/politik/article21865095.ab> (nedladdat 2016-10-04)

Aftonbladet, 2015-12-02: <http://www.aftonbladet.se/debatt/article21871180.ab> (nedladdat 2016-10-04)

Aftonbladet, 2016-02-12: <http://www.aftonbladet.se/debatt/article22246875.ab> (nedladdat 2016-10-04)

Aftonbladet, 2016-02-29: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article22353172.ab> (nedladdat 2016-10-04)

Aftonbladet, 2016-03-02: <http://www.aftonbladet.se/debatt/article22367445.ab> (nedladdat 2016-10-04)

DN, 2015-02-11: <http://www.dn.se/debatt/upptrappad-hotbild-kraver-en-ny-svensk-forsvarside/> (nedladdat 2016-10-04)

DN, 2015-09-13: <http://www.dn.se/debatt/ansok-om-nato-anslutning-tillsammans-med-finland/> (nedladdat 2016-10-04)

DN, 2015-10-03: <http://www.dn.se/debatt/en-tvetydig-alliansfrihet-bidrar-inte-till-stabilitet/> (nedladdat 2016-10-04)

DN, 2016-08-06: <http://www.dn.se/debatt/terrorisemen-storre-hot-mot-sverige-an-ryssland/> (nedladdat 2016-10-04)

DN, 2016-08-09: <http://www.dn.se/debatt/repliker/natomotstandarna-blandar-och-blundar/> (nedladdat 2016-10-04)

DN, 2016-09-08: <http://www.dn.se/debatt/inte-aktuellt-andra-svenska-sakerhetspolitiska-doktrinen/> (nedladdat 2016-10-04)

DN, 2016-09-09: <http://www.dn.se/debatt/repliker/hog-tid-sverige-gar-med-i-nato/> (nedladdat 2016-10-04)

DN, 2016-09-19: <http://www.dn.se/debatt/repliker/borgerligheten-underskattar-aktiv-utrikespolitik/> (nedladdat 2016-10-04)

Expressen, 2015-11-10: <http://www.expressen.se/debatt/lofven-lyssna-pa-jens-stoltenberg/> (nedladdat 2016-10-04)

Expressen, 2015-11-25: <http://www.expressen.se/debatt/nej-tack-till-nato-smyganslutning/> (nedladdat 2016-10-04)

Expressen, 2015-11-26: <http://www.expressen.se/debatt/vi-behover-fordjupa-var-relation-med-nato/> (nedladdat 2016-10-04)

Expressen, 2016-01-27: <http://www.expressen.se/debatt/svenskt-medlemskap-i-nato-bor-undvikas/> (nedladdat 2016-10-04)

Expressen, 2016-04-13: <http://www.expressen.se/debatt/prata-hellre-med-ryssland-an-nato/> (nedladdat 2016-10-04)

Expressen, 2016-05-24: <http://www.expressen.se/debatt/sveriges-militara-alliansfrihet-ligger-fast/> (nedladdat 2016-10-04)

Expressen, 2016-05-24: <http://www.expressen.se/debatt/utan-medlemskap-har-nato-ingen-skyldighet/> (nedladdat 2016-10-04)

Expressen, 2016-09-09: <http://www.expressen.se/debatt/vi-behover-en-fardplan-mot-nato-medlemskap/> (nedladdat 2016-10-04)

SvD, 2015-08-31: <http://www.svd.se/c-darfor-bor-vi-ga-med-i-nato-nu> (nedladdat 2016-10-04)

SvD, 2016-03-21: <http://www.svd.se/alliansen-spricka-i-regeringen-om-sakerhetspolitiken/om/svenska-natodebatten> (nedladdat 2016-10-04)

SvD, 2016-04-01: <http://www.svd.se/sveriges-sakerhetspolitik-ar-alltfor-oklar/om/svenska-natodebatten> (nedladdat 2016-10-04)

SvD, 2016-04-24: <http://www.svd.se/s-regeringen-enig-om-avtalet-med-nato/om/svenska-natodebatten> (nedladdat 2016-10-04)

SvD, 2016-04-29: <http://www.svd.se/hokmark-ryska-hot-ger-oss-argument-for-nato/om/svenska-natodebatten> (nedladdat 2016-10-04)

SvD, 2016-05-22: <http://www.svd.se/i-stallet-for-nato--samarbeta-mer-kring-ostersjon/om/det-skarpta-sakerhetslaget> (nedladdat 2016-10-04)

SvD, 2016-05-25: <http://www.svd.se/nato-ar-inget-hinder-i-stravanden-for-fred/om/svenska-natodebatten> (nedladdat 2016-10-04)

SvD, 2016-05-25: <http://www.svd.se/en-forlegad-syn-pa-usa-och-nato/om/svenska-natodebatten> (nedladdat 2016-10-04)

SvD, 2016-06-01: <http://www.svd.se/skygglappar-i-syner-pa-natomedlemskap/om/svenska-natodebatten> (nedladdat 2015-10-04)

SvD, 2016-06-09: <http://www.svd.se/avtalen-med-usa-och-nato-ar-inte-tillrackliga/om/svenska-natodebatten> (nedladdat 2016-10-04)

SvD, 2016-08-21: <http://www.svd.se/tolgfors-nato-basta-vagen-till-okad-sakerhet/om/svenska-natodebatten> (nedladdat 2016-10-04)

Bilaga 1 – Debattartiklarna

Text 1-PRO: ”Ja – vi klarar oss inte utan Nato” av Allan Widman (Aftonbladet 2015-06-05)

I början på mars lade den ryska ambassaden i Stockholm ut en text på sin hemsida där Sverige pekades ut som skyldigt till inbördeskriget i Ukraina. Bara några dagar senare uttalade den ryske ambassadören i Köpenhamn att danska örlogsfartyg kunde bli mål för ryska kärnvapen.

Intrycket är att Ryssland bränner sina broar till väst och att en större väpnad konflikt i Europa på nytt kan stå för dörren.

I en sådan omvärldssituation måste Sverige överväga alla möjligheter att stärka sin nationella säkerhet. Även mindre satsningar på den egna försvarsförmågan är bra, men naturligtvis helt otillräckliga för att möta utmaningar från stormakter som Ryssland. Vi behöver försvara oss tillsammans med andra demokratiska länder.

Varken FN eller EU besitter någon militär makt som kan komma till vår hjälp. Och ett nordiskt eller svenskt-finländskt försvar skulle, även om det fanns ett intresse för det, vara för svagt i sammanhanget. Den enda tillräckliga försvarsalliansen för europeiska demokratier heter Nato. Där finns bindande, ömsesidiga försvarsgarantier, som gäller såväl i fred som i krig.

Sverige har, alltsedan vi blev partners till Nato i mitten av 90-talet, anpassat oss tekniskt, taktiskt och organisatoriskt till försvarsalliansen. Vi har deltagit i en lång rad av fredsfrämjande insatser under Natos ledning. Trots påstådd alliansfrihet på politisk nivå har detta nu resulterat i att våra stridskrafter operativt utvecklats ett ensidigt beroende av Nato.

Att såväl socialdemokratiska som borgerliga regeringar under decennier anpassat det svenska försvaret till Nato beror givetvis på insikten att vi inte klarar oss på egen hand. Dock har man underlåtit att berätta om denna vår utsatthet för det svenska folket. Både socialdemokrater och moderater har trott att uppriktighet i säkerhetspolitiken skulle straffa sig inrikespolitiskt.

Trots en snabbt försämrade omvärldssituation är inget av dessa partier berett att verka för ett svenskt medlemskap i Nato denna mandatperiod heller.

Sverige befinner sig nu säkerhetspolitiskt i ett mycket utsatt läge. Vårt nära samarbete med Nato har lämnat vår alliansfrihet utan trovärdighet. Å andra sidan gör nära samarbete utan medlemskap inte Sverige till en del av alliansens kollektiva försvar. Vi fortsätter att bränna vårt ljus i båda ändar.

Sverige borde anslutit sig till Nato för över tjugo år sedan. Det är Folkpartiets ambition att det ska göras denna mandatperiod.

Text 2-PRO: ”Ryska hoten ger oss starka argument för Nato” av Gunnar Hökmark (SvD 2016-04-29)

När ryska företrädare som utrikesutskottets ordförande Konstantin Kosatjev i förra veckan och nu utrikesminister Sergej Lavrov varnar Sverige för ett Nato-medlemskap med att man då tvingas ”vidta nödvändiga åtgärder” är det viktigt att lyssna men också att höra vad de säger.

De säger att Ryssland anser sig ha rätten att påverka sina grannländer, med de medel som krävs, och att ryska intressen väger tyngre än suveräna staters fria vilja. Lavrov ger uttryck för att andra länders försvarsförmåga är ett hot mot denna möjlighet och att deras säkerhetspolitiska lösningar för att värna sin frihet påverkar ryska intressen. Det är svårt att ge starkare argument för ett svenskt Natomedlemskap.

När Ukraina valde en annan väg än den rekommenderade ryska, genom ett frihandelsavtal med EU för att utveckla ekonomi och välbefinnande, beskriver Lavrov detta som en legitim förklaring till den ryska invasionen och den krigföring som nu pågår i ett europeiskt land.

När de baltiska staterna 1991 blev fria menar Putinregimen att de borde visa sin tacksamhet mot den tidigare förtryckaren genom att inte gå med i Nato. Lavrov menar att de borde inse att de ska ingå i en rysk intressesfär.

Det är uppenbart att utan baltiska staternas medlemskap i Nato hade de också på Moskvas villkor ingått i den ryska intressesfären. De hot som regelbundet riktas mot de dem i form av cyberattacker, ekonomiska blockader, militära invasionsövningar och politiska uttalanden understryker detta.

Genomgående är att de ryska företrädarna menar att utvidgningen av Nato är ett hot mot Ryssland. De menar att det faktum att de baltiska staterna självständigt sökt en säkerhetsgaranti mot angrepp för att värna sitt oberoende är ett hot mot ryska ambitioner. Något annat hot finns inte. Samtliga europeiska länder, inklusive de baltiska och Polen, har under de senaste 15 åren nedrustat sina försvar. Nato har vad gäller stående förband, framförallt amerikanska, kraftigt försvagat sin närvaro i Europa. Ryssland har i dag en fullständig överlägsenhet vad gäller militär styrka, trots att Nato nu höjer tröskeln mot angrepp.

Ryssland uppträder däremot offensivt med sin fortsatta upprustning. Sedan 2003 har Ryssland utvecklat nya förband och upprustat till antal och kvalitet. Man förfogar i dag över världsledande system vad gäller stridsvagnar, stridsflygplan, IT-krigföring och artilleri. Med nya förband för arktisk stridsföring, för luftlandsättningar och för invasion signalerar man en offensiv förmåga och ambition. Efter invasionen av Georgien 2008 har Ryssland prioriterat sin invasionsförmåga.

Uppträdandet i luften, i havet och under ytan är uttalat provokativt och syftar till att manifesteras militär överlägsenhet. Ryssland bedriver dock en vidare krigföring mot Europa. Omfattande resurser med just Lavrov som den ansvarige satsas på propaganda, desinformation och destabilisering. Allt detta förnekar Putinregimens företrädare.

Ryska medier, ryska trollfabriker, desinformation, stöd till extrema partier, stöd i valrörelser som delar upp Europa samt den ryska energipolitiken är alla några exempel på hur Ryssland under Putin nu ökar trycket på Europa i syfte att återta makt som man anser sig ha förlorat efter Sovjetunionens fall.

Dessa hot riktar sig mot Nato-medlemmar liksom mot icke medlemmar, mot länder i EU och mot länder utanför EU. Inte bara i Ukraina utan även genom trupp och påtryckningar mot Georgien och Moldavien samt stödet till de båda konfliktparterna Azerbajdzjan och Armenien.

Ryssland ser det som ett hot att inte kunna hota grannländer som man vill. Vill man öka trycket på de baltiska staterna vill man kunna göra det så lätt som möjligt. Det drabbar även oss. Om man vill gå från ord till handling vill man kunna förfoga över Gotland. Ryssland vill inte att Sverige ska vara med i Nato. Inte för att det vore ett hot mot Ryssland utan mot ryska möjligheter att hota oss och andra. Starkare argument för Nato-medlemskap finns inte.

Text 3-PRO: ”Vi behöver en färdplan mot Nato-medlemskap” av Karin Enström & Hans Wallmark (Expressen 2016-09-09)

I den utredning ambassadör Krister Bringéus nu lämnar in till regeringen konstateras att västs förmåga att avskräcka Ryssland från en konflikt i Östersjön sannolikt ökar med Sverige i Nato.

Samtidigt bedöms Sverige vara beroende av hjälp utifrån. Detta stärker våra argument om att Sverige behöver bygga både stärkt försvarsförmåga och säkerhet tillsammans med andra. För detta behövs en färdplan mot Nato-medlemskap.

Nu måste även regeringen visa öppenhet för fakta och verklighet i Natofrågan. Vi har inte råd med låsningar i en tid av oro och osäkerhet.

Det råder i dag ett nytt säkerhetspolitiskt normalläge, konstaterar Bringéus, i Europa där konfrontationslinjen mellan Ryssland och Nato förskjutits till Östersjöregionen. Regeringen har ett ansvar för Sveriges säkerhet. I det ansvaret ingår att på allvar överväga ett svenskt Nato-medlemskap. Bringéus utredning kan nu utgöra grunden för en seriös och öppen svensk debatt baserad på fakta och inte traditioner.

Omvärldsläget är osäkert och Nato nödvändigt. Trots stora utmaningar har organisationen visat att den svarat upp när Rysslands använt våld för att flytta gränser i östra Europa.

Nato är grundfundamentet på vilket den europeiska säkerhetsstrukturen vilar. Ytterst är det endast detta samarbete som har förmågan att säkra de europeiska ländernas territoriella integritet.

Ett medlemskap är fortsatt det bästa alternativet för att stärka Sveriges och närområdets säkerhet. Först och främst skulle vårt land omfattas av Natos försvarsgarantier i artikel 5 vilken innebär att staterna ser en attack på en medlem som en attack på alla. Detta skulle avsevärt höja tröskeln för ett angrepp mot Sverige. Dessutom skulle vi, vid ett svenskt inträde, också få ett verkligt inflytande i den organisation som Europa är beroende av och som Sverige sedan mer än 20 år har ett djupt samarbete med.

Dessutom skulle ett svenskt medlemskap innebära en ökad tydlighet gentemot våra grannländer i närområdet. Sverige skulle därmed medverka till ökad säkerhet och stabilitet i Östersjöregionen och minska risken för konflikt och konfrontation.

I nuläget menar Bringéus att det råder en osäkerhet kring det gemensamma uppträdandet vid en militär kris. På grund av de solidaritetsförklaringar Sverige redan har utfäst riskerar vi att dras in i konflikter i vårt närområde men så länge vårt land bara samarbetar med men inte är medlem i Nato får vi inga garantier för hjälp med vårt försvar.

Utredaren fastslår också att Nato inte är en genväg för svenskt försvar. Vi måste således fortsätta satsa på att stärka vår egen försvarsförmåga samtidigt som vi ser över våra försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten. Det är en väl genomarbetad utredning. Många intressanta fakta om Nato som lyfts fram kräver fördjupning. Detta bör nu ske på flera olika sätt: för det första bör det ske tillsammans med Finland exempelvis genom en gemensam parlamentarisk Nato-kommission.

För det andra bör utredningen gå ut brett på remiss. Slutligen bör också nästa försvarsberedning behandla utredningen. Det är illa att regeringen drar på att kalla in försvarsberedningen trots att säkerhetsläget försämrats. Regeringen måste nu ta ansvar för Sveriges säkerhet och på allvar överväga ett svenskt Nato-medlemskap. Det går inte längre att blunda för att fakta nu ligger på bordet.

Sverige behöver både starkt försvarsförmåga och skapa säkerhet tillsammans med andra. Vi ser därför behovet av medlemskap och vill att Bringéus utredning blir startskottet till en fördjupad debatt om det nödvändiga i en färdplan mot Nato.

Det vore ett naturligt nästa steg i svensk säkerhetspolitik. En alltmer osäker värld kräver mer samarbete, inte mindre.

Text 4-CON: ”Nej – Putin ska inte få skrämma in oss i Nato” av Stig Henriksson (Aftonbladet 2015-06-05)

Självklart ska vi ha en försvarsförmåga som i fredstid kan hävda vårt territorium och i ofred ha en så pass hög tröskel att en angripare inte utan att binda avsevärda resurser kan räkna med framgång.

Det finns en stor enighet om att Rysslands agerande vad gäller Krim och Ukraina är mycket allvarligt och i strid med folkrätten. Likaledes är Rysslands upprustning och aggressiva beteende i vårt närområde mycket påtagligt. Oenigheten kommer när vi för svensk del ska dra slutsatser av detta.

Ett Natomedlemskap för med sig några saker anhängarna ogärna vill betona.

Förväntningar på en närmast fördubblad svensk försvarsbudget (från nuvarande 1,1 procent av BNP till 2 procent).

Vi blir medlemmar av en kärnvapenallians där USA till och med håller sig med en doktrin av ”first use” (att kunna använda kärnvapen utan att själva blivit attackerade med kärnvapen).

Det är inte längre Sveriges riksdag som självständigt fattar beslut om vi ska skicka svenska män och kvinnor till krigsskådeplatser.

Vi får allt mindre möjligheter att ha en egen röst för fred, demokrati och nedrustning.

Natoanhängarna vill inte att Putins regim ska bestämma över Sveriges säkerhetspolitik. Den uppfattningen delar jag, men är då logiken att vi – på grund av Putins agerande – ska bli medlemmar i Nato?

Jag tror faktiskt att inget skulle tjäna Putinregimen bättre än att kunna rikta det stigande inhemska missnöjet mot en yttre fiende. Ska vi verkligen hjälpa Putin med det?

Att agera så att Sverige – som Moderaterna skriver i sin riksdagsmotion – redan nu allt mer identifieras med Nato, gagnar inte svenska intressen.

Ryssland av i dag är långt ifrån en militär supermakt. Visst har militärutgifterna fördubblats under 2000-talet och det är en utveckling i fel riktning. Men för en mer fullständig bild måste man se från vilken nivå upprustningen sker.

Efter Sovjetunionens kollaps minskade de ryska försvarsutgifterna med 93 procent. De svenska försvarsutgifterna har sedan 1989 minskat med i detta sammanhang måttliga 22 procent i reala termer.

Den ryska militärbudgeten motsvarar nu ca tio procent av USA:s militärutgifter och hälften av Kinas kostnader. Därutöver har Östersjön mer eller mindre förvandlats till ett inlandhav för Nato.

Skulle det värsta ändå hända och ett krig i Europa bröt ut skulle förstås ett Natomedlemskap och redan världslandsavtalet göra oss till ett förstahandsmål även för kärnvapenattacker. Därför är Vänsterpartiet mot upptrappning och Nato-medlemskap men för fasthet och alliansfrihet.

Text 5-CON: ”Medlemskap i Nato ökar risken för krig” av Anders Österberg (Aftonbladet 2015-11-30)

Samtliga borgerliga partier driver nu på för att Sverige ska gå med i Nato. I riksdagsarbetet, i debattartiklar, på ledarplats och till och med på nyhetsplats i tidningar driver man på för att få till ett Natomedlemskap. Utvecklingen har gått fort. Alliansregeringen drev inte frågan, och för bara några månader sedan ville varken C eller KD att Sverige ska överge alliansfriheten.

Varför vill de borgerliga partierna så gärna att Sverige nu ska gå med i Nato? Ett sådant beslut är svårt att ändra – det skulle låsa fast Sverige i en militärallians för överskådlig tid. Det ger upp vår självständighet på det säkerhetspolitiska området.

Alliansfriheten har tjänat Sverige väl, och bevisbördan att överge den bör ligga på den som vill förändra. Men borgerliga företrädare agerar alltmer tvärtom, och menar att det är den som vill ha kvar alliansfriheten som ska bevisa varför. Det är en teknik som gör att man själv inte behöver argumentera i sak, vilket Natoförespråkare ofta undviker.

Men låt oss försöka förstå hur Natoförespråkarna tänker. Om man tror att det är stor risk att Sverige blir attackerat militärt av främmande makt inom en relativt snar framtid blir det logiskt att fokusera på hur vi på bästa sättet ska kunna försvara oss. Då kan idén om säkerhetsgarantier genom Natomedlemskap verka som en bra idé.

Men man kan i stället tänka på försvars- och säkerhetsfrågorna i vidare bemärkelse. Ett Natomedlemskap skulle minska vår trovärdighet som medlare i konflikter runt om i världen och som förespråkare för nedrustning.

Ur ett snävare militärt perspektiv är det bästa skyddet för vår säkerhet att förebygga ett spänt säkerhetsläge i vår region. Då blir det mer logiskt att fortsätta göra det som bidrar till avspänning i närområdet, och absolut inte göra något som skulle försämra säkerhetsläget där. Det är inget tvivel om att ett svenskt medlemskap i Nato skulle öka spänningarna i vår del av Europa. Vår – och Finlands – alliansfrihet bidrar till att minska konfliktytorna mellan Ryssland och Nato i Östersjöområdet.

Vad skulle vi vinna på att vara med i Nato? Det skulle öka sannolikheten att Ryssland eller annan makt skulle attackera Sverige, och öka sannolikheten för att vi skulle bli indragna tidigt i en kris eller militär konflikt. Sveriges försvarsförmåga skulle inte förändras särskilt mycket av Nato-medlemskapet som sådant. Däremot skulle den kunna förbättras genom att vi ökar försvarsbudgeten kraftigt. Det skulle Nato kräva av oss om vi blev medlemmar, och det skulle kanske också behövas på grund av den ökade risken att dras in i konflikter.

Men om målet är att öka vår försvarsförmåga kan vi själva besluta att satsa mer på försvaret, och då utifrån våra egna prioriteringar, inte Natos. Om målet är ökad säkerhet i vårt närområde är svenskt medlemskap i Nato kontraproduktivt.

Ibland hörs argumentet att vi bör gå med i Nato för att ta vårt ansvar, och sluta åka snålshjuts på andra länders militära förmåga. Åka snålshjuts kan vi inte göra vare sig vi är med i Nato eller inte. Men just vår alliansfrihet är att ta ansvar både för vår egen säkerhet och för situationen i Östersjöregionen. Alliansfriheten är något som både Nato och Ryssland har fördelar av genom att vi bidrar till minskad spänning i närområdet, och genom att när vi som alliansfria deltar i internationella samarbetsorgan blir det inte bara två sidor med hög misstänksamhet mot varandra. Vår alliansfrihet fyller en viktig funktion, för vår egen säkerhet och för andra länder. Det bör vi värna och utveckla, inte överge.

Text 6-CON: ”Svenskt medlemskap i Nato bör undvikas” av Stina Oscarson & Pierre Schori (Expressen 2016-01-27)

I morgon, den 28 januari, lägger den oberoende Natoutredningen fram sitt betänkande med ett klart avståndstagande till ett svenskt medlemskap i militäralliansen.

Bakgrunden till utredningen är följande.

Under intryck av konflikten i Ukraina och Rysslands annektering av Krim har resursstarka krafter, inklusive de borgerliga allianspartierna, krävt att vårt land borde ansluta sig till Nato.

Regeringen har tydligt sagt nej till medlemskap, men samtidigt har Sverige genom en rad beslut och samarbeten inom försvarssektorn under de senaste tjugo åren förts allt närmare denna militärallians: vi förtecknar i utredningen ett 20-tal sådana beslut.

Närmandet till Nato, ”de små stegens politik”, har till stor del skett utan allmän debatt och under en tid då en folklig och politisk opinion varit negativ till ett svenskt Nato-medlemskap. Varje steg kan synas logiskt utifrån det närmast föregående, men vi finner det anmärkningsvärt att det inte sedan detta närmande påbörjades gjorts en säkerhetspolitisk analys av konsekvenserna.

Detta, tillsammans med en rätt ensidig mediabevakning av det svenska försvaret och vårt säkerhetsläge, har skapat stor osäkerhet och många frågetecken bland människor runtom i landet.

Därför tog vi i maj 2015 initiativ till en oberoende Natoutredning. Ett avgörande skäl var också det så kallade världslandsavtalet med Nato som under våren 2016 ska underställas riksdagen. I korthet innebär avtalet att Sverige lätt kan stödja och ta emot stöd i form av Nato-trupp på svenskt territorium. Men det är ett avtal som ännu omgärdas av många oklarheter både till sitt innehåll och på det sätt på vilket det hanterats.

Utredningens syfte har både varit att försöka täcka upp det demokratiska underskott som ofta präglat försvarspolitikerna och att göra den säkerhetspolitiska analys av de små stegens politik som vi anser ha saknats.

Sammanfattningsvis kom vi fram till följande slutsatser:

Ett svenskt medlemskap i Nato bör undvikas främst av säkerhetspolitiska skäl då ett medlemskap, förutom en stark begränsning av vår handlingsfrihet, riskerar öka spänningarna i hela Östersjöområdet.

En annan anledning att avstå från ett medlemskap är att kärnvapen är en bärande del av Natos doktrin. Ett medlemskap i kärnvapenalliansen (Natos egen definition) skulle kraftigt minska vår möjlighet att verka för en aktiv anti-kärnvapenpolitik.

Och till den nära föreliggande frågan om världlandsavtalet anser vi att det är en grov felbedömning att betrakta detta enbart som ”en teknisk fråga”. I avtalet stadgas det bland annat, i paragraf 1:20, att världlandet ska kunna upplåta ”sites” (baser) till stöd för Natoleda militära aktiviteter under befäl av Natos ÖB.

Vi hävdar att säkerhetspolitik även i praktiken tillåts vara större än försvarspolitik. I stället för ett fortsatt närmande till Nato föreslår utredningen en bred satsning på olika fredsfrämjande avspänningsåtgärder såsom miljösamarbete, handel, turism och vänorter, men också att vi mer aktivt än i dag använder oss av organisationer som OSSE, EU och FN. Vill vi ha fred, måste vi förbereda för fred.

Mot denna bakgrund bör ett beslut i riksdagen skjutas upp till dess att det gjorts en säkerhetspolitisk analys av konsekvenserna och man rätat ut de frågetecken som finns bland annat gällande Natobaser på svenskt territorium och kärnvapen.

Kärnan i Sveriges säkerhetspolitik har i över fem decennier varit att Sverige aldrig skulle agera på ett sätt som kunde skapa förväntningar på den ena sidan, eller farhågor på den andra, beträffande avvikelser från den valda alliansfria handlingslinjen. Vi menar att det är hög tid för regering och riksdag att bekräfta denna framgångsrika linje, till exempel genom ett uttalande av följande innebörd:

”Sverige kommer aldrig att ge tillstånd för någon utomstående makt att använda landets territorium och resurser för fientliga eller hotfulla handlingar riktade mot andra länder, ej heller tillåta införandet av kärnvapen eller andra massförstörelsevapen”.

En sådan deklaration skulle stödjas av en överväldigande folkmajoritet och skapa klarhet i omvärlden.

Bilaga 2 – Debattartiklarnas skribenter

Text 1-PRO: *Ja – vi klarar oss inte utan Nato*

Allan Widman¹⁰, född 20 mars 1964 i Karlskrona, är en svensk politiker (Liberalerna) och riksdagsledamot sedan år 2002. Widman är försvarspolitisk talesperson för Liberalerna och advokat till yrket. Han är även utbildad reservofficer och har varit anställd vid Kronobergs regemente.

Text 2-PRO: *Ryska hoten ger oss starka argument för Nato*

Gunnar Hökmark¹¹, född 19 september 1952 i Ystad, Skåne, är en svensk moderat politiker som är ledamot av Europaparlamentet sedan 2004. Dessförinnan var han ledamot av Sveriges riksdag 1982–2004 samt Moderata samlingspartiets partisekreterare 1991–1999. Han är också kapten i pansartruppernas reserv.

Text 3-PRO: *Vi behöver en färdplan mot Natomedlemskap*

Karin Enström¹², född Landerholm 23 mars 1966 i Uppsala, är en svensk moderat politiker och yrkesofficer. Hon var Sveriges försvarsminister 2012–2014.

Hans Wallmark¹³, född 23 januari 1965 i Boden, är en svensk moderat politiker. Han är riksdagsledamot och f.d. kommunalråd i Ängelholm.

Text 4-CON: *Nej – Putin ska inte få skrämman i oss i Nato*

Stig-Göran Henriksson¹⁴, född 30 maj 1955 i Yrttivaara, Gällivare kommun, är en svensk politiker (Vänsterpartiet). Han är riksdagsledamot sedan 2014 och har tidigare varit kommunalråd och kommunstyrelseordförande i Fagersta kommun. Han var ledamot i Vänsterpartiets partistyrelse 2004–2006 och är det ånyo sedan 2014.

Text 5-CON: *Medlemskap i Nato ökar risken för krig*

Anders Österberg¹⁵, född 1981 i Borås, är sedan oktober 2015 socialdemokratisk riksdagsledamot och suppleant i sammansatta utrikes- och försvarsutskottet.

Text 6-CON: *Svenskt medlemskap i Nato bör undvikas*

Stina Oscarson¹⁶, född 17 oktober 1975 i Skellefteå, är en svensk teaterchef, regissör, dramatiker/författare och samhällsdebattör.

Pierre Schori¹⁷, född 14 oktober 1938 i Norrköping, är en svensk politiker (Socialdemokrat) och diplomat. Schori var kabinettssekreterare 1982–91, riksdagsledamot 1991–99, biträdande utrikesminister (biståndsminister) 1994–99, ledamot av Europaparlamentet 1999–2000 och chef för Sveriges FN-representation i New York (FN-ambassadör).

---

¹⁰ https://sv.wikipedia.org/wiki/Allan_Widman

¹¹ https://sv.wikipedia.org/wiki/Gunnar_H%C3%B6kmark

¹² https://sv.wikipedia.org/wiki/Karin_Enstr%C3%B6m

¹³ https://sv.wikipedia.org/wiki/Hans_Wallmark

¹⁴ https://sv.wikipedia.org/wiki/Stig_Henriksson

¹⁵ https://www.riksdagen.se/sv/ledamoter-partier/ledamot/anders-osterberg_df3988c4-9541-465c-b02e-1410c3d31155

¹⁶ https://sv.wikipedia.org/wiki/Stina_Oscarson

¹⁷ https://sv.wikipedia.org/wiki/Pierre_Schori

Bilaga 3 – Nyckelordstabeller för PRO och CON

Svårtade ord är de utvalda och de grå är ej medräknade. Övriga ord med normal text är inte relevanta för undersökningen. Länder räknas för sig och förekommer i en separat figur. Frekvens är i absoluta tal och nyckelvärde är relativt.

Tabell 4: PRO - nyckelord med nyckelvärde >10

FREKVENS	NYCKELVÄRDE	NYCKELORD
182	57,512	sverige
214	48,687	nato
27	31,158	hjälp
32	29,443	medlemmar
24	28,981	försvar
18	25,047	norge
12	24,154	beroende
20	19,786	kalla
24	19,597	hot
9	18,115	ord
30	18,080	kommer
42	17,728	ryska
18	16,695	kriget
8	16,102	eduards
8	16,102	utgöra
8	16,102	östra
66	15,494	medlemskap
54	15,328	sveriges
14	15,065	grannar
14	15,065	grannländer
12	14,490	alliansen
29	14,357	tillsammans
10	14,336	nationella
10	14,336	putin
7	14,090	fakta
7	14,090	försvarsgarantier
7	14,090	omfattas
7	14,090	våld
17	13,275	nära
29	13,238	dag
14	12,750	längre
9	12,524	förändrats
9	12,524	säkerhetspolitiskt
34	12,481	eu
31	12,286	vill
15	12,248	angrepp
15	12,248	nuvarande

6	12,077	generalsekreterare
6	12,077	insats
6	12,077	krigsavhållande
6	12,077	sett
6	12,077	starkare
13	11,256	menar
14	10,828	närområdet
8	10,733	utredning
17	10,154	stärka
26	10,089	stöd
5	10,064	attack
5	10,064	därtill
5	10,064	europas
5	10,064	först
5	10,064	försvarsalliansen
5	10,064	förvisso
5	10,064	garantier
5	10,064	kollektiva
5	10,064	krigets
5	10,064	lavrov
5	10,064	ländernas
5	10,064	natomedlem
5	10,064	sam
5	10,064	solidariska
5	10,064	syn
5	10,064	uppträdandet

Tabell 5: CON – nyckelord med nyckelvärde >10

FREKVENS	NYCKELVÄRDE	NYCKELORD
79	27,314	ryssland
41	26,686	svensk
17	23,440	borgerliga
16	21,644	avspänning
17	20,221	politiska
24	19,829	konflikter
46	19,242	genom
9	18,222	anslutning
9	18,222	använda
14	18,096	världen
25	17,770	kärnvapen
17	17,582	beslut
51	16,918	ska
184	16,331	nato
8	16,198	konsekvenserna
8	16,198	partierna

8	16,198	strategi
8	16,198	ur
26	16,082	del
46	15,571	svenska
58	15,473	andra
10	14,448	afghanistan
43	14,428	militära
7	14,173	spänningarna
21	13,995	territorium
16	13,858	riksdagen
30	13,487	bör
37	12,989	finland
44	12,207	säkerhetspolitiska
6	12,148	högt
6	12,148	kärnkraft
6	12,148	spänningar
6	12,148	ännu
17	11,767	avtalet
17	11,767	får
17	11,767	verka
14	10,961	handlar
8	10,822	debatten
8	10,822	nej
11	10,433	procent
5	10,124	alliansfri
5	10,124	borgerligheten
5	10,124	bredare
5	10,124	diplomati
5	10,124	följa
5	10,124	följande
5	10,124	förebygga
5	10,124	ja
5	10,124	kärnkraften
5	10,124	mp
5	10,124	nordeuropa
5	10,124	samband
5	10,124	självfallet
5	10,124	stormakterna
5	10,124	upplåta
5	10,124	uppstå
5	10,124	världsstödsavtalet
5	10,124	öst
22	10,104	sätt

Bilaga 4 – Stoppordlista för nyckelordsanalys

Nedanstående "stoppordlista" användes för att utesluta irrelevanta formord etc. vid framtagandet av nyckelordlistorna i Bilaga 3.

alla	icke	vad
allt	ingen	var
att	inom	vara
av	inte	varför
blev	jag	varit
bli	ju	varje
blir	kan	vars
blivit	kunde	vart
de	man	vem
dem	med	vi
den	mellan	vid
denna	men	vilka
deras	mig	vilkas
dess	min	vilken
desså	mina	vilket
det	mitt	vår
detta	mot	våra
dig	mycket	vårt
din	ni	åt
dina	nu	än
ditt	någon	är
du	något	över
då	några	
där	när	
efter	och	
ej	om	
eller	oss	
en	på	
er	samma	
era	sedan	
ert	sig	
ett	sin	
från	sina	
för	sitta	
ha	själv	
hade	skulle	
han	som	
hans	så	
har	sådan	
henne	sådana	
hennes	sådant	
hon	till	
honom	under	
hur	upp	
här	ut	
i	utan	